

Sterke democratie groeit lokaal

De staat van de
lokale democratie

Ombudsdiensten:
klachten sturen
goed beleid

Zelfroosteren trekt
zorgpersoneel aan

EEN ONMISBAAR
BASISWERK
ACTUEEL,
OVERZICHTELIJK,
PRAKTIJKGERICHT

INLEIDING IN DE SECTOR VAN

BIBLIOTHEKEN EN DOCUMENTATIECENTRA

I.S.M.
VVBAD

Deze publicatie is een referentiewerk voor al wie in Vlaanderen actief is in de bibliotheeksector of op een documentatiedienst.

We geven een overzicht van de verschillende soorten bibliotheken en documentatiecentra, gaan dieper in op mogelijke invullingen en sluiten af met een schets van de sector.

Verschillende soorten bibliotheken gaan anders om met hun collectie en met hun publiek. Ze doen dat vanuit hun eigen doelstelling, die op haar beurt vaak ingebed is in de missie van de moederorganisatie. Dat levert vaak compleet verschillende diensten op.

Meer en meer nemen de verschillende types bibliotheken aspecten van elkaars werking over: zo zal een universiteitsbibliotheek voor een breder publiek moeten werken. Een erfgoedbibliotheek moet haar 'bestaan' duidelijker verantwoorden.

Openbare bibliotheken worden geconfronteerd met studenten die studieplekken zoeken en moeten daar meer op inspelen.

Met het oog op diversiteit en inclusie worden openbare bibliotheken bovendien aangezet om niet alleen hun collecties te verbreden, maar ook om voor een meer divers publiek diensten te ontwikkelen.

We vertrekken steeds vanuit praktijkvoorbeelden en maken ook plaats voor innovaties en trends die de toekomst van bibliotheken mee zal bepalen.

Deze publicatie maakt deel uit van het abonnement **Wegwijzer bibliotheken en documentatiecentra.**

WORD ABONNEE ►

INLEIDING IN DE SECTOR VAN
BIBLIOTHEKEN EN DOCUMENTATIECENTRA

ISBN (print): 978-2-509-03961-3

Aantal pagina's: 176

Prijs: 33 euro (incl. btw)

Meer info & bestellen:
www.politeia.be

vvsg

politeia

STEFAN DEWICKERE

STEFAN DEWICKERE

STEFAN DEWICKERE

STEFAN DEWICKERE

- 5 **Opinie**
- 6 **Kort**
- 10 **Estafette Boudewijn Herbots**
- 12 **Interview met Herwig Reynaert: 'De democratie is niet perfect, maar blijft de beste bestuursvorm'**
De politoloog vindt het positief dat de constructieve motie van wantrouwen de logge procedure van de structurele onbestuurbaarheid vervangt. Over de andere wijzigingen in het uitvoeren van de lokale democratie is hij eerder kritisch.
- 18 **3,2,1 start: lessen uit de nieuwe fusies**
- 21 **Taal en onthaal inclusief maken
De praktijk in Hoogstraten en Eeklo**
- 24 **Interview: De kwaliteitsbewakers van de lokale dienstverlening**
Zes Vlaamse steden hebben een volwaardige lokale ombudsdienst. Lokaal ging praten met vijf van de zes ombudslieden. 'Een klacht is niet negatief, je kunt er iets van leren en het beleid of de organisatie bijsturen.'
- 32 **De toekomst van Kris Peeters: 'Het dorp krijgt een tweede adem.'**
- 36 **Nieuwe infrastructuur _ Een harmonieuze loketbeleving**
- 40 **Zelffroosteren maakt zorgwerk aantrekkelijk**
Voldoende competente medewerkers vinden is een enorme uitdaging in de woonzorgcentra. Wanneer je sollicitanten de mogelijkheid geeft hun uurrooster mee te bepalen, heb je als werkgever een sterke troef in handen.
- 44 **Roeselare verlaagt drempels voor delen en repareren**
- 46 **Beter nadenken over productontwerp om afval te voorkomen**
- 48 **Schoolsegregatie tegengaan met School in zicht**
- 50 **Snel zoeken in het preventieaanbod:
Wat verwachten hulp- en zorgverleners?**
- 53 **Knelpunten bij de uitvoering van het Klimaatpact**
De engagementen van Vlaanderen voor het Lokaal Energie- en Klimaatpact zijn veel ruimer dan enkel een financiële inspanning. Een van de belangrijkste zaken zou het wegwerken van knelpunten bij de uitvoering van acties moeten zijn.
- 56 **Van leegstand naar kunstige klimzaal**
- 58 **In contact met Akim Chouidem**
- 60 **Agenda**
- 61 **Op zoek naar nieuwe collega's?**
- 62 **Filip fileert**
- 63 **Burgemeester Triljoen**

Op de cover. Op het lokale niveau, waar het vertrouwen in de politiek het grootst is, kan ook de democratie zich het sterkst ontwikkelen. Fotografie Bart Lasuy verbeeldt passend de 'kritische massa' die nodig is voor democratie: van mensen, middenveldorganisaties, bedrijven van allerlei slag en soort, die met elkaar in overleg en discussie treden.

COLOFON

KERNREDACTIE Marlies van Bouwel, Bart Van Moerkerke, Marleen Capelle HOOFDREDACTEUR Pieter Plas VORM Ties Bekaert DRUK Graphius VERANTWOORDELIJK UITGEVER Kris Snijkers, directeur Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten vzw, Bischoffsheimlaan 1-8, 1000 Brussel

ADVERTENTIES Peter De Vester, peter@moizo.be, T 03-326 18 92
VACATURES Monika Van den Brande, vacatures@vvsg.be, T 02-211 55 43

ABONNEMENT 2022 voor alle informatie over de verschillende abonnementenformules www.vvsg.be/lokaal-abonnement

Ondertekende artikels verbinden alleen de auteurs. Reacties zijn welkom. De redactie zal deze naar eigen inzicht al dan niet opnemen, inkorten of er melding van maken. Niets uit deze uitgave mag worden gereproduceerd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, elektronische drager of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Praat mee over Lokaal met #VVSGlokaal

Deel al waarop u fier bent op #lokaalDNA

Volg ons op

vvsg

Bouwen of verbouwen: meer dan alleen een financiering

Een renovatie of nieuwbouw in het vooruitzicht?

Heeft uw bestuur de actuele kennis in huis om uw bouw of renovatie vlot te doen slagen? Of om een overheidsopdracht uit te schrijven? Daarnaast moet uw project voldoen aan tal van normen en vaak ook complexe technieken. Later volgt een heuse opvolging van de werf, budgetten, vorderingsstaten...

Laat u hierbij begeleiden. Van a tot z. Van gebouwenanalyse tot oplevering. Met 1 centraal aanspreekpunt. En zonder administratieve rompslomp. Met **Smart Building & Renovation Solution** haalt u een all-informule in huis, gestoeld op jarenlange ervaring van eigen vastgoedspecialisten en de expertise van gespecialiseerde, innovatieve partners. Met deze unieke formule kiest u voor geïntegreerd, duurzaam en compleet projectmanagement met financiering.

Meer weten?

Mail naar smartimmo@belfius.be of stel uw plannen voor aan uw relatiebeheerder.

Belfius

KRIS SNIJKERS
Algemeen directeur
van de VVSG

En toen was er nog het klimaat

De opeenvolging van crisissen, gaande van de coronapandemie tot de oorlog in Oekraïne, zou ons haast doen vergeten dat we ook nog met een andere uitdaging zitten: de klimaatverandering. Deze laatste crisis voelen burgers nogal eens als minder acuut aan dan andere crisissen. Nochtans zijn er veel gelijkenissen: de impact van al deze crisissen is systemisch, ze raken fundamentele aspecten van onze samenlevingsvormen, van de manier waarop we diensten organiseren (bijvoorbeeld zorg of onderwijs) over de vraag of en hoe we ons verplaatsen tot de prijs van grondstoffen of energie. Een tweede gelijkenis is de noodzakelijke aanpak: er is een collectieve strategie nodig om de crisis onder de duim te krijgen. Die vergt een gericht overheidsoptreden. Er is tussen deze crisissen echter ook een belangrijk verschil: de individuele weerslag die burgers (denken te) voelen. Angst om zelf ziek te worden door een coronabesmetting is voor de meesten een behoorlijk sterke motivator om de afstandsregels te respecteren. De ambitie om de opwarming van de aarde beneden een bepaald gemiddeld aantal graden te houden, is net iets abstracter.

De oorlog in Oekraïne heeft ons nog maar eens bewust gemaakt van onze afhankelijkheid van fossiele brandstoffen. Er zijn maar twee opties om hiermee om te gaan. Ten eerste moeten we in de toekomst minder energie verbruiken. De goedkoopste en meest klimaatneutrale energie is de energie die we niet verbruiken. Dat betekent dat we versterkt moeten inzetten op een zware renovatie van ons gebouwenpatrimonium. Ten tweede zullen we fossiele brandstoffen zoals fossiel gas en stookolie moeten uitfaseren. Dat is allemaal eenvoudiger gezegd dan gedaan. Kijk maar naar de recente discussie over de hoge energieprijzen. Hoe gaan we als overheid om met energieprijzen die dan nog eens het sociaaleconomisch zwakkere deel van de bevolking het hardst treffen? Moeten we de dure prijzen drukken, bijvoorbeeld door een btw-verlaging, of moeten we de markt laten

spelen om zuiniger energieverbruik en de overstap naar andere energiedragers aan te moedigen? Overigens: wanneer we de markt correct haar werk willen laten doen, vergt dit een taxshift van de elektriciteits- naar de gasfactuur, wat de prijs van gas doet stijgen...

Niets doen is geen optie. We zullen als publieke sector slimme oplossingen moeten uitwerken die de juiste context creëren waarin mensen tot concrete gedragswijzigingen worden aangezet.

Het zijn discussies waarin het voortdurend zoeken is naar evenwichten. Het evenwicht tussen korte en lange termijn. Het evenwicht tussen zorgzaamheid voor het klimaat en zorgzaamheid voor sociaaleconomisch zwakkere burgers. Maar niets doen is geen optie. We zullen als publieke sector slimme oplossingen moeten uitwerken die de juiste context creëren waarin mensen tot concrete gedragswijzigingen worden aangezet. Dat de lokale besturen in dit beleid een doorslaggevende rol spelen, heeft de Vlaamse overheid bij de opmaak van het Lokaal Energie- en Klimaatpact goed begrepen. Ondertussen tekenden al 293 gemeenten het pact. In deze editie van Lokaal formuleren we enkele aanbevelingen om de resultaten te versterken. De strijd tegen de klimaatverandering zal immers lokaal moeten gebeuren, met concrete acties in onze straten en wijken. —

kort

Dak- en thuislozentelling biedt nuttige informatie voor beleid

In Zuid-West-Vlaanderen en eerstelijnszone Bravio werd op initiatief van de lokale besturen, en in samenwerking met vele partners op het terrein, eind vorig jaar een wetenschappelijk onderbouwde dak- en thuislozentelling uitgevoerd door onderzoeksteams (UCLouvain CIRTES en LUCAS KU Leuven) met steun van de Koning Boudewijnstichting.

De concrete informatie over de telling in Zuid-West-Vlaanderen en eerstelijnszone Bravio is terug te vinden op de website van de Koning Boudewijnstichting. Hier beperken we ons tot enkele conclusies voor het beleid.

Dak- en thuislozen slapen niet allemaal echt op straat. Dak- en thuisloosheid omvat veel meer situaties. Volgens de ETHOS light-typologie worden mensen ook als dak- en thuislozen beschouwd als ze bij gebrek aan huisvesting in een caravan, een kraakpand of bij familie of vrienden wonen, of bijvoorbeeld in noodopvang of in opvangcentra voor dak- en thuislozen verblijven. De 'zichtbare' dak- en thuisloze personen zijn maar het topje van de ijsberg.

Zowat een derde van de getelde personen zijn vrouwen, 26% zijn kinderen. Ongeveer een kwart van de dak- en thuislozen heeft een instellingsverleden. Slechts een minderheid zou geen gezondheidsproblemen hebben.

Telling als opstap naar beleid

Onder andere in Gent, Leuven en Limburg werden er de voorbije jaren tellingen georganiseerd. Dat onderzoek

leverde verrijkende inzichten op voor het beleid, en bood brandstof om doortimmerde strategieën op te maken.

Een van de beste oplossingen voor dak- en thuisloosheid is een voldoende groot betaalbaar en sociaal woonaanbod. De VVSG presenteert daarom een eisenbundel van vijf punten. De huursubsidie en huurpremie voor wie op de private huurmarkt zit, moeten uitgebreid worden. Drempels voor de financiering en procedures van sociale woningbouw moeten weggewerkt worden, zodat er sneller gebouwd kan worden. Woonmaatschappijen moeten voldoende ondersteuning krijgen, zodat ze niet alleen zelf kunnen bouwen en renoveren, maar ook verder sterk kunnen inzetten op het inhuren van private woningen om ze sociaal te verhuren, met sterke begeleiding. Ook belangrijk is dat het mogelijk wordt bij grotere nieuwbouwprojecten de bouw van een mix aan private en sociale woningen af te dwingen. Tot slot moet er gezocht worden naar nieuwe innovatieve vormen van wonen die betaalbaarheid en woonzekerheid vooropstellen. –

Joris Deleenheer

LUCAS AERTS

oproepen

Tot 30 mei _ zomerscholen

Scholen en lokale besturen kunnen subsidies aanvragen voor de organisatie van een of meerdere zomerscholen. Alle leerplichtige leerlingen en kleuters kunnen tijdens de maanden juli en augustus een leertraject op maat volgen, gekoppeld aan een vrijetijdsaanbod (sport en spel, cultuur...). Een zomerschool duurt 10 volle of 20 halve dagen. Voor leerlingen buitengewoon onderwijs kan de zomerschool zich ook beperken tot 5 volle of 10 halve dagen. Allerlei vormen van samenwerking komen in aanmerking.

onderwijs.vlaanderen.be/nl/zomerscholen

Tot 15 juni _ projectoproep Plan Samenleven

Met deze projectoproep wil de Vlaamse regering ondersteuning bieden aan gemeenten en steden in het bevorderen van het samenleven in diversiteit. Op deze manier kunnen ze hun lokale regiefunctie versterken door het uitrollen van acties om van samenleven in diversiteit een succes te maken. De acties kunnen concreet inzetten op: verhogen van de veiligheid en leefbaarheid, versterken van het Nederlands, versterken van competenties, toeleiden naar de arbeidsmarkt en het ondernemerschap, versterken van netwerken van burgers, bestrijden van discriminatie, versterken van diversiteit op school enzovoort.

vvsg.be/oproep-plan-samenleven

Burgerinitiatieven in de kijker met 100In1Day Belgium!

Op zaterdag 25 juni is het 100In1Day Belgium, dé dag van de creatieve doener! Die dag gaan inwoners, buurtcomités, burgerinitiatieven, organisaties en lokale besturen samen voor 100 verbindende buurtacties op 1 dag.

Als lokaal bestuur ondersteun je burgerinitiatieven op diverse manieren. Heel dikwijls blijven die initiatieven wat onder de radar. Op 100In1Day Belgium kun je de lokale doeners en lokale burgerinitiatieven vieren en in de kijker zetten. Zo stimuleer je buurtcomités of groepjes inwoners om hun wijk nog eens samen onder handen te nemen – denk aan geveltuintjes of samentuinen onderhouden, boekenzwerfkastjes herstellen, stekjesruilkasten aanvullen... – en kunnen geïnteresseerden een kijkje gaan nemen bij die initiatieven. Hun enthousiasme wordt ongetwijfeld aangewakkerd wanneer ze een groep

geëngageerde doeners bezig zien.

Vind je het een interessant idee om je lokale doeners in het zonnetje te zetten met 100In1Day Belgium? Curieus ondersteunt je in je communicatie (drukwerk opmaken, initiatief op de internationale website verspreiden, fotografen engageren...) én je wordt deel van de positieve internationale community 100In1Day. Sinds de oprichting in 2012 in Bogotá, Colombia, werd het initiatief al in meer dan dertig landen georganiseerd. – Roman Cluytens

curieus.be/100in1day

De internationale website: www.100in1day.com/

Lokale mandaten zichtbaar in Mijn Burgerprofiel

Mandatarissen kunnen vanaf nu hun lokale mandaten raadplegen op Mijn Burgerprofiel dankzij een automatische koppeling met de mandatedatabank.

Lokale besturen zijn verplicht om de mandaten binnen gemeenten, OCMW's, districten en provincies in te voeren in de mandatedatabank. Nu die informatie automatisch doorstroomt naar Mijn Burgerprofiel, kunnen lokale mandatarissen zelf nagaan of hun gegevens correct zijn doorgegeven. Is dat niet het geval? Contacteer dan je lokale bestuur of stuur een mail naar innenland@vlaanderen.be.

Tot 30 juni _ stadsvernieuwing 2022

De leefbaarheid van de steden blijft een belangrijk vraagstuk. De opgave van stadsvernieuwing is geëvolueerd van herstel naar investeren en meer plaats maken voor de stadsbewoners en -gebruikers. De stad is het milieu bij uitstek om met diversiteit om te gaan en aan een inclusieve samenleving te werken. Stadsvernieuwingprojecten investeren in ruimtelijke kwaliteit met oog voor de stedelijke regie, de samenwerking met de burgermaatschappij en het brede stadsdebat, de maatschappelijke en publiek-private coproductie.

stedenbeleid.vlaanderen.be/oproep-stadsvernieuwing-2022

Handleiding funerair erfgoed

Deze 70 pagina's tellende publicatie van het Vlaams Agentschap Onroerend Erfgoed informeert in een eerste hoofdstuk over het ontstaan van de begraafplaatsen zoals we ze nu kennen, legt begrippen zoals 'beschermd' of 'vastgesteld' funerair erfgoed uit en geeft een overzicht van de verschillende kwaliteiten die je kan toedichten aan deze locaties. Het tweede hoofdstuk wil lokale besturen en andere belanghebbenden helpen bij het uittekenen van een toekomstvisie voor de begraafplaats waarin ook de erfgoedreflex een plaats heeft. In een derde hoofdstuk komt de specifieke situatie van beschermde begraafplaatsen aan bod. Als lokale besturen een beroep willen doen op het premiestelsel van de Vlaamse overheid voor bepaalde werken, dan is het opmaken van een beheersplan verplicht.

www.onroerenderfgoed.be/publicaties

De gemeenteraad 2022

De nieuwe editie van *De gemeenteraad* is afgestemd op de meest recente ontwikkelingen zoals de implementatie van het decreet over het lokaal bestuur en het decreet over de versterking van de lokale democratie. Het boek legt zich toe op de huidige context waarin de raad zijn taak moet vervullen, met aandacht voor de installatie van de nieuwe raden na de verkiezingen van 2024. Het eerste deel behandelt de samenstelling van de gemeenteraad, met onder meer ook aandacht voor presentiegelden en politiek verlof. In het tweede deel komen het taakveld en de werking van de gemeenteraad uitgebreid aan bod, inclusief digitale beraadslagingen en stemmingen. Bijdragen over huishoudelijk reglement, deontologische code, prerogatieven van gemeenteraadsleden en de constructieve motie van wantrouwen vervolledigen het geheel. Met concrete cases en praktische tips.

- W. Van der Schoot
- *De gemeenteraad – editie 2022*
- Uitgeverij Vanden Broele
- 95 euro

De Wakkere Burger onderzoekt burgerparticipatie

Het Decreet Lokaal Bestuur laat de lokale autonomie in veel domeinen spelen. Ook voor burgerparticipatie is dat het geval. Sinds 2019 kiezen de lokale besturen zelf hoe de voorstellen van hun burgers in de gemeenteraad komen. Decretaal is het wel verplicht om hier een regeling voor op te stellen. Hoe gaan lokale besturen met deze autonomie om?

Vorig najaar bevroeg De Wakkere Burger alle 300 Vlaamse gemeenten en steden hierover. 80% van de lokale besturen beantwoordde de enquête. De bevindingen zijn, net als de lokale besturen, divers. In een klein aantal gemeenten was er nog geen regeling opgesteld, ondanks de verplichting. Sommige gemeenten namen de regeling uit het Gemeentedecreet helemaal over, andere dan weer gedeeltelijk. Zo waren er enkele gemeenten die ver-

soepelingen doorvoerden, bijvoorbeeld door het vereiste aantal handtekeningen aanzienlijk te verlagen. Andere waren dan weer net strenger door de handtekeningdrempel te verhogen. Een klein aantal gemeenten garandeert geen spreekrecht na een geslaagde handtekeningenverzameling. Dat is jammer vanuit participatief oogpunt. Een groot aantal lokale besturen doet dat gelukkig wel. Een mogelijke verklaring voor deze bevinding is het feit dat verzoekschriften en voorstellen nogal vaak door elkaar worden gehaald.

Op basis van de resultaten formuleerde De Wakkere Burger enkele aanbevelingen: maak dringend werk van een omzetting van het decretale principe van de 'voorstellen van burgers' in een eigen lokale regeling, wanneer dat nog niet zou zijn gebeurd; hanteer een burgervriendelijke, lage handtekeningen-drempel; verzeker het spreekrecht voor

de initiatiefnemers en stel een duidelijk draaiboekje op voor de behandeling van een voorstel tijdens de zitting van gemeente- en OCMW-raad.

Aan de Vlaamse decreetgever adviseert De Wakkere Burger het principe van het spreekrecht opnieuw nadrukkelijk in het decreet Lokaal Bestuur te verankeren. Een aantal lokale besturen hebben hun lokale autonomie immers gebruikt om het uit te hollen, bijvoorbeeld door de initiatiefnemers alleen op vraag van dat bestuur aan het woord te laten. De Wakkere Burger vindt deze mondelinge toelichting een essentieel onderdeel van dit participatiekanaal.

Tot slot geeft De Wakkere Burger enkele bouwstenen mee voor een duidelijk en toegankelijk reglement. De organisatie wil zo de drempels voor participatie verlagen. – Roman Cluytens

vvsq.be/onderzoek-burgerparticipatie

DE WAKKERE BURGER – HASSELT

Gent en Diksmuide Bijenvriendelijkste gemeenten 2021

Voor de jaarlijkse prijs Bijenvriendelijkste Gemeente werkten het Vlaams Departement Omgeving en de Vereniging voor Openbaar Groen (VVOG) voor het eerst in twee categorieën: een voor gemeenten met minder dan en een voor gemeenten met meer dan 40.000 inwoners.

Dat bijen belangrijk zijn, dringt almaar meer door tot de geesten. In 2021 streed een recordaantal van 74 gemeenten om de titel. 15 gemeenten kregen de hoogste score van drie bijen, 19 gemeenten behaalden er twee en 39 gemeenten één. Uit de eerste groep werden Diksmuide en Gent als winnaar gekozen.

Het bijenactieplan van de stad Diksmuide richt zich naar stadsdiensten, burgers en bedrijven. Bijenfiets- en wandeltochten sensibiliseren burgers om zelf iets te doen voor bestuivers. In het openbaar groen is er een transitie ingezet naar bijenvriendelijke vaste planten en aangepast beheer. Wie een bouwaanvraag indient, krijgt een bijenvriendelijke plantenlijst voor een groenscherm mee. Jaar na jaar wordt het bijenplan uitgebreid met nieuwe acties om duurzaam verder te groeien.

De stad Gent voert al jaren een bijen- en insectenvriendelijk beleid. Ze richt verblijfplaatsen in, maar let ook op aangepast beheer van het openbaar groen en keuze van de juiste planten. Doordachte communicatie houdt inwoners op de hoogte. Met het project 'Zoemrijk grasland' creëert de stad een continu aanbod van nectar en stuifmeel in bloemrijke graslanden. Er is professionele opleiding voor het personeel, maar de stad zet ook de Gentenaars aan zelf aan de slag te gaan. – Marleen Capelle

De Week van de Bij 2022 loopt van 29 mei tot en met 5 juni.
www.vvog.info en www.weekvandebij.be

Oekraïne: Infolijn voor gastgezinnen en vluchtelingen

Veel gastvrije burgers en Oekraïense vluchtelingen zitten met vragen: wat betekent tijdelijke bescherming? Wat zijn de verblijfsmogelijkheden? Kan ik gezinsleden laten overkomen? Hoe geraak ik op de arbeidsmarkt of aan een woning? Waar kunnen we terecht voor psychologische steun? Waar vind ik een tolk? Het is niet makkelijk om overal een antwoord op te krijgen. Daarom opende Vluchtelingenwerk Vlaanderen een infolijn.

Burgers kunnen voor vragen over verblijf, opvang, huisvesting, toegang tot onderwijs enzovoort elke

werkdag tussen 9.00 en 12.30 uur terecht op 02 225 44 11.

Oekraïense vluchtelingen worden in hun eigen taal geholpen op 02 225 44 21, eveneens elke werkdag tussen 9.00 en 12.30 uur. Voor psychologische ondersteuning wordt doorgeschakeld naar Solentra vzw en voor gespecialiseerde vragen omtrent huisvesting naar ORBIT vzw. – Sabine Van Cauwenberge

Al wat lokale besturen moeten weten over de omgang met de situatie in Oekraïne staat gebundeld op vvsq.be/oekraïne

Geef het trottoir vleugels

Hoe maak je een trottoir kindvriendelijk? Straatcomité Bump vroeg het aan de kinderen en voerde vorige zomer een experimentele setting uit op het Kiel in Antwerpen. Dat leidde tot een uitgeschreven stappenplan waarmee burgers, ambtenaren en beleid nu aan de slag kunnen.

Bij iedere stap worden workshops beschreven: van een opstartende brainstorm tot de concrete uitvoering. Het stappenplan beschrijft acties en voorbeelden om het trottoir kindvriendelijker te maken. Je krijgt voorbeelden van quick-wins en duurzame ingrepen.

Maak je trottoir kindvriendelijk met vleugels en zeven andere ingrepen: asfaltstickers, woordzoekers, filosofische tegels, krijttekeningen, geluidsdozen, een zitbank en een stoepbalkon. – Christine Huyghe

Op <https://comitebump.org/verbondenheid/> vind je het stappenplan, met uitgewerkte voorbeelden en meer beelden.

We werken al samen in de politieke zone, en ergens zijn we soortgenoten. In politiek Vlaanderen staat fuseren op de agenda. Dan werk je toch liever wat proactief zodat je kan kiezen met wie en op welke manier er gefuseerd wordt? De opdrachten voor lokale besturen nemen toe en je botst op de limieten van je capaciteit. Ofwel gooi je dan ambities uit je rugzak, ofwel werk je samen.

Jan de Keyser, burgemeester van Oostkamp, legt het idee van een fusie met gemeenten Beernem en Zedelgem op tafel, Belga 15/04

'Ik ben tevreden dat er nu duidelijkheid is. Al is die 400 euro per particuliere slaapplek niet veel als dat maanden moet duren. Als deze crisis lang duurt, maak ik me toch zorgen over de financiering.

Wim Dries (CD&V), burgemeester van Genk en VVSG-voorzitter over de subsidies die gemeenten van de Vlaamse overheid krijgen voor de opvang van Oekraïense vluchtelingen, Het Nieuwsblad 11/04

Raadsleden zijn verkozenen maar hebben te weinig te zeggen. We moeten meer initiatieven nemen om gemeenteraadsleden veel vroeger bij het besluitvormingsproces te betrekken. Zo krijgen zij meer inzicht en ontstaat er meer draagvlak bij beslissingen. Gemeenteraadsleden moeten ook meer tijd en ondersteuning krijgen. Zij zijn de link met de bevolking.

Brecht Warnez, Vlaams parlementslid en schepen in Wingene, Apache 05/04

We werken met iedere cliënt op basis van wat mogelijk is, afhankelijk van hun problemen. Velen zijn inderdaad niet meteen in staat om te werken, omdat ze bijvoorbeeld moeten afkicken of een opleiding volgen. Maar zodra we inschatten dat een job mogelijk is, dan gaan we die persoon naar een job begeleiden, eventueel in de sociale tewerkstelling. Werk is altijd beter dan een uitkering. Niet enkel voor het geld, maar ook voor de sociale contacten en de persoonlijke ontwikkeling.

Nathalie Debast, VVSG-woordvoerder over de balans van 20 jaar leefloon, Het Belang van Limburg 17/04

Lokale besturen die een bondgenoot zijn voor de bouwshift door harde bestemmingen om te zetten in natuur of bos, kunnen nog ondersteuning voor hun uitvoeringsplannen krijgen. Maar Vlaanderen gaat geen subsidies uitdelen aan initiatieven die de bouwshift tegenwerken. Zo simpel is het.

Vlaams minister van Omgeving Zuhair Demir (N-VA) – Belga 31/3

Boudewijn Herbots

Burgemeester Zoutleeuw

Boudewijn Herbots, burgemeester in Zoutleeuw, kreeg het estafettestokje van burgemeester Lieven Janssens uit Vorselaar, om een vragenlijstje à la Proust te beantwoorden. Aan het eind geeft hij het door aan een andere lokale politica/politicus, van een andere partij en ver van Zoutleeuw.

Wat betekent jouw politieke functie voor jou?

Ik beschouw mezelf altijd als BTK'er: bijzonder tijdelijk kader (dit verradt wellicht mijn leeftijd ook :-)) die het geluk heeft om verder vorm te mogen geven aan de ontwikkeling van Zoutleeuw en omgeving. Ik geloof echt in de rol van het platteland als een soort complementaire tweeling van de stad.

Wat was je eerste politieke daad (in de ruimste betekenis)?

Geboren worden telt wellicht niet mee? Goh, ik kom uit een gezin van tien kinderen: dus van bij aanvang moest ik leren compromissen maken, zwijgen en bukken als er geschoren werd en zien dat ik voldoende aan mijn trekken kwam. Maar ik leerde ook de kracht van samenwerking en het besef dat je de onzekerheid van het bestaan samen beter aankunt.

Kom je uit een politiek nest?

Ja en nee: van moeders kant waren er wel wat politiek actieven. Maar het werd zeker niet gestimuleerd.

Wat zie je als je grootste prestatie?

Ik relatieveer te veel om hier echt iets te laten uitspringen.

Neem je dit ambt mee naar huis?

Ja, net zoals zoveel mensen die hun werk mee naar huis nemen.

Heb je vrienden in de politiek?

Er zijn er velen waar ik echt naar opkijk en voor wie ik veel sympathie voel. Hun mening telt voor mij.

Met wie overleg je het eerst als je een belangrijke politieke beslissing moet nemen?

Ik kan, helaas, dingen nogal wat laten aanslepen en dan bespreek ik het onderwerp met velen, direct of indirect. Maar mijn vrouw, mijn kinderen en René van tante Maria zijn toch mijn belangrijkste klankborden. Samen met het managementteam van de stad.

Wat vind je zelf je meest uitgesproken positieve eigenschap?

In crisissituaties kan ik gemakkelijk een beslissing nemen.

Welke eigenschap bij jezelf betreur je het meest?

Ik kan soms dingen wat laten aanslepen (behalve in crisissen).

Welke eigenschap waardeert je het meest bij een oppositielid?

Over de waan van de dag heen kunnen kijken en

een helikopterblik hebben, gericht op de iets langere termijn.

Met welke historische figuur identificeer je je het meest?

Geen enkele, eigenlijk. Aangezien ik mezelf als BTK'er beschouw, heb ik wel bewondering voor mensen die tijdig afstand van de macht kunnen nemen. Volgens mij heeft Jean-Luc Dehaene dat wel gepresteerd. Als er dan toch iemand moet zijn: Lucius Quinctius Cincinnatus, die roem verwierf doordat hij vlak na een zegerijke oorlog ogenblikkelijk weer zijn velden ging bewerken, maar tegenwoordig gaan zijn epigonen olijven kweken in Toscane...

Wie zijn je huidige helden?

Naast mensen uit de zorg en het onderwijs denk ik toch vaak ook aan de kassiersters, medewerkers van de stad, politie, brandweer enzovoort, die tijdens de eerste maanden van de coronapandemie, vaak ook met grote angst, toch op post bleven.

Waar zou je nu het liefste zijn?

Ik zit nu op mijn kantoor in het stadhuis en ben heel tevreden hier.

Welk woord of welke zin gebruik je te vaak?

Volgens mijn vrouw: we zullen wel zien. Waardoor zij weet dat ze een tandje bij moet steken, want dat ik niet van plan ben om dadelijk toe te geven (en meestal haalt zij haar slag thuis).

Wat koester je het meest?

Eenvoud.

Wat is volgens jou de diepste ellende?

Oorlog, honger, onredelijkheid... allemaal dingen waarvan ik/wij gelukkig gespaard ben/zijn.

Wat is je favoriete bezigheid?

Soms fietsen, soms lezen, soms op café in Zoutleeuw wat zwanzen met mensen.

Ga je nog af en toe op café in de gemeente?

Sinds kort opnieuw, tijdens de pandemie niet.

Wat is je motto?

Ik ben natuurlijk een tjeef, dus: doe wel en zie niet om.

Aan wie geef je de estafettestok door?

Aan Gauthier Defreyne, burgemeester in Gistel.

BART VASOU

Half augustus '21 was **Herwig Reynaert** niet weg te branden uit de media, omdat er elke dag wel in een of andere gemeente de pas ingevoerde constructieve motie van wantrouwen werd afgekondigd. 'Die gemeenten zaten daar echt op te wachten. Het is positief dat de constructieve motie van wantrouwen de logge procedure van de structurele onbestuurbaarheid vervangt.' Over de andere wijzigingen in het uitvoeren van de lokale democratie is de decaan niet altijd zo positief gestemd.

De democratie is niet perfect, maar blijft de beste bestuursvorm

MARLIES VAN BOUWEL
redacteur Lokaal

'Politici zijn door de constructieve motie van wantrouwen nog kwetsbaarder dan vroeger. Anderzijds waren er voordien weinig voorbeelden van waar de gouverneur het kon oplossen.'

STEFAN DE WICHERE

‘Voorlopig blijf ik voor de opkomstplicht, omdat het systeem stemrecht geeft en groepen die minder zouden stemmen toch tot stemmen aanzet. Maar ik weet ook wel dat er wereldwijd veel sterke democratieën zonder opkomstplicht bestaan.’

Voor Herwig Reynaert heeft de constructieve motie van wantrouwen het grote voordeel dat als het rommelt in een college, je dit gerommel geen zes jaar meer moet laten aanslepen. ‘Daarom is dat constructieve element zo belangrijk. Je moet meteen met een alternatief afkomen.’

Je zult maar de hardwerkende burgemeester of schepen zijn die ineens op zeven dagen op straat staat.

‘Dat is een persoonlijk drama. Als je partij uit de coalitie wordt gedonderd, heb je dat persoonlijke probleem, vooral als je van je mandaat je job hebt gemaakt. Dat betekent een plotse loopbaanwending. Politici zijn door de constructieve motie van wantrouwen nog kwetsbaarder dan vroeger. Anderzijds waren er voordien weinig voorbeelden van waar de gouverneur het kon oplossen. Je ziet ook dat waar het om spelletjes gaat, de aanstokers het deksel op de neus krijgen. Het is een instrument waarmee de lokale besturen in de toekomst kunnen omgaan, want het is een oplossing voor een probleem. Anders zitten ze nog eens zes jaar met elkaar opgescheept. Na de invoering van de constructieve motie van wantrouwen op 14 augustus ’21 leek het even of er overal zo’n motie op tafel zou komen. Maar dat was niet het geval. Net zoals in Franstalig België waar de constructieve motie van wantrouwen al langer bestaat, hanteren colleges het niet te pas en te onpas. Ondertussen werd het in twaalf gemeenten ingeroepen, dat is vier procent van de Vlaamse gemeenten. In een aantal van deze gemeenten, zoals Blankenberge of De Panne, was de grootste partij bij het begin van de beleidsperiode naar de oppositiebanken verdrongen. Ook de meerderheid was er niet onder een gunstig gesternte gestart. In Maldegem rommelde het in de partij van de burgemeester en in de coalitie en zat de verhouding tussen de burgemeester en de administratie niet goed, zodat een aantal topambtenaren uit onvrede vertrokken. Je ziet dus dat het meestal om gemeenten gaat waar er meer aan de hand is.’

‘Ook omdat je deze motie niet tijdens het eerste of laatste jaar van de beleidsperiode kunt invoeren, zullen lokale politici ze niet te pas en te onpas toepassen. Partijen zijn altijd beducht voor de reacties van de kiezers. Of het goed is om deze nieuwigheid halverwege de lopende legislatuur in te voeren, daarover kun je discussiëren. Het is alsof je tijdens de voetbalmatch na de rust de buitenspelregels aanpast.’

Naast de collectieve motie van wantrouwen heb je ook de individuele motie.

‘Vroeger kon je een schepen niet buiten spel zetten, je kon alleen de bevoegdheden afnemen en

dus kon hij of zij wel zijn of haar ding blijven zeggen in het college. Het collegiale orgaan was dan helemaal niet meer zo collegiaal. Dat is nu opgelost.’

Bij die collectieve constructieve motie van wantrouwen werden in die twaalf gemeenten ook andere nieuwigheden uitgetest die in 2026 de algemene regel worden. Zo was ook eerst de grootste partij aan zet en werd diegene met de meeste stemmen in die partij de burgemeester. Hoe werkte dat?

‘Zo is dat in Blankenberge gegaan. De Open VLD was eerst naar de oppositie verbannen, maar maakt nu deel uit van de meerderheid en de persoon met de meeste stemmen is burgemeester geworden. In aanloop naar de volgende verkiezingen wekt dit nu al de nodige onrust, je moet als grootste partij uit de stembusslag komen om veertien dagen het initiatiefrecht te hebben. Daar is niets mis mee. Als de anderen niet mee willen doen, moeten ze het maar uitleggen. Wat wel mis kan gaan is dat zij pas na twee weken in actie kunnen treden en de nieuwe beleidsperiode al begin december van start gaat. Als het dus niet meteen lukt, wordt het kort dag om nog met een nieuwe coalitie te starten.’

Is dit om voorakkoorden te voorkomen?

‘Dit zal voorakkoorden niet helemaal verdringen, want die spelen nu al bij de lijstvorming. Je maakt een stadslijst om de grootste partij te worden en de meerderheid te kunnen vormen.’

‘Het wordt interessant om te zien of en in hoeveel gemeenten die grootste partij niet in het college zal zitten. Denk aan Ninove. Bij een zelfde resultaat als in 2018 zal Forza Ninove veertien dagen het initiatiefrecht hebben. Daarna is het aan de op een na grootste. Ik ben benieuwd. Zo iets kan ook in een andere gemeente als partij 2 en 3 aan elkaar vastgeklonken worden. Het zal de druk verhogen. Vroeger was soms alles al voor de verkiezingen geregeld, nu zal de grootste partij veertien dagen proberen een coalitie te vormen, maar als die twee andere niet willen, lukt het niet. Ze zullen het achteraf nog meer moeten uitleggen aan de kiezer.’

En het stemmenkanon van de grootste partij wordt automatisch burgemeester?

‘Dat is nu ook het geval, wie het meest voorkeurstemmen haalt, wordt meestal de burgemeester. In tachtig procent van de gemeenten is de burgemeester de stemmenkampioen en in negentig procent van de gevallen komt de burgemeester uit de grootste politieke partij. Dit is geen rechtstreekse verkiezing van de burgemeester, maar het zou niet zoveel veranderen in het landschap der burgemeesters. Meer mensen zullen zich

ongerust maken over de lijstvorming. In juni '24 krijgen we normaal de Vlaamse, Europese en wellicht ook de federale verkiezingen en in oktober dan de lokale verkiezingen. Als je label, je politieke partij, het voor de zomer niet goed doet, wat doe je dan lokaal in oktober? Je moet nu al rekening houden met de versnippering, met de elfjes zoals de politieke commentaren het noemen, de partijen die in de peilingen maar elf procent behalen. Om de grootste lijst te worden op lokaal vlak zal er ongetwijfeld lokaal "herverkaveld" worden. Het wordt interessant om te zien of dit ook op andere echelons een weerslag zal hebben. Het was al niet evident om de Vivaldi-regering te vormen. Op een bepaald moment moeten we daarover nadenken. In het Verenigd Koninkrijk heb je twee grote blokken, de extremen worden niet meegeteld. De vraag naar progressieve frontvorming gaat al decennia mee, net zoals het verenigen van de rechtse krachten. Zo'n meerderheidsstelsel bestaat dan uit twee blokken. Zal Groen erg lijden onder het openhouden van de kerncentrales? Krijgt de Open VLD de kanselierbonus? Conner Rousseau geeft flow aan Vooruit maar het valt niet te vergelijken met de tijd van Steve Stevaert. De CD&V heeft een sterke lokale inbedding, behouden ze die? Komen burgemeesters liever onder het nationale label naar buiten of kiezen ze voor een aparte en eigen naam? En ontkoppelen ze zich dan van de regionale afdeling of niet?'

Meer vragen dan antwoorden!

'Als een absolute meerderheid blijft, verandert er niets. Maar wat als die partij op dertig procent strandt en een andere partij nodig heeft? Ga je dan van label veranderen? Of doe je dat beter op voorhand?'

Bovendien verdwijnt de opkomstplicht.

'Dit leidt tot nog meer onrust bij de partijen, ze vrezen dat de kiezer denkt dat zijn partij wel weer de meerderheid zal halen en daarom niet zal gaan stemmen. Eerlijk gezegd kun je onmogelijk weten wat de campagne zal opleveren. Voorlopig blijf ik voor de opkomstplicht, omdat het systeem stemrecht geeft en groepen die minder zouden stemmen toch tot stemmen aanzet. Op het moment dat je ziet dat ze proportioneel vertegenwoordigd blijven, heb ik geen probleem meer met het afschaffen van de opkomstplicht. Bovendien weet ik ook wel dat er wereldwijd veel sterke democratieën zonder opkomstplicht bestaan. Zonder die plicht moet je zoals Joe Biden of Barack Obama winnen door groepen mensen met kleur, die normaal niet stemmen, te overtuigen dat ze met hun stem het verschil kunnen maken. Dat doen we dus voor het eerst in oktober '24. Als het dan bar slecht weer is, heeft dat

STEFAN DEWICKEE

een invloed. Ook van invloed is de opkomstplicht in juni voor de Europese, federale en Vlaamse verkiezingen, veel mensen denken dan dat het in oktober ook nog verplicht is. Omgekeerd zou het trouwens nog ingewikkelder liggen, dan zouden veel mensen in oktober niet gaan stemmen.'

Ook al is het vertrouwen het grootst in het lokale niveau, het wordt dikwijls als een laboratorium gebruikt. Is dat goed of is dat erg?

'De lokale democratie is het fundament van het gebouw van de democratie. Als je daarin geen vertrouwen hebt, wankelt de rest van het gebouw ook. Dus moeten we zorgen dat het lokale het vertrouwen blijft genieten. Mensen hebben geen boodschap aan politiek gehakketak. Ze willen resultaten, ze willen dat problemen opgelost geraken. Van mening verschillen is goed, een clash van ideeën is eigen aan de democratie, maar dat wil zeggen dat politici op een ordelijke manier van mening verschillen.'

'Sommige politici zijn de bedervers van hun eigen stiel. De meeste politici doen alles met de beste bedoelingen, maar omdat er zulke stielbedervers bestaan, worden alle politici als pispaal van de maatschappij beschouwd. Het gevaar is dan ook dat bekwame mensen de stap naar de politiek niet meer zetten. Dat is alvast iets waar we

'De lokale democratie is het fundament van het gebouw van de democratie. Als je daarin geen vertrouwen hebt, wankelt de rest van het gebouw ook. Dus moeten we zorgen dat het lokale het vertrouwen blijft genieten.'

als maatschappij waakzaam voor moeten zijn. De administratie die sterk staat, zal het overnemen, maar ze is ook afhankelijk van de al dan niet gekke ideeën van de mandatarissen. Het evenwicht tussen het individuele en algemene belang lijkt soms weg, daarover moet er een maatschappelijk debat komen. Als je je project wilt realiseren, en één iemand belemmert dat, dan moet je onderzoeken of dit in verhouding staat. Democratie kost veel tijd. Toch blijf ik erbij dat de democratie de beste bestuursvorm is, ook al is ze niet perfect.'

De overdracht van de lijststem wordt afgeschaft. Welk effect zal dat hebben?

'Het betekent een verdere verpersoonlijking van de campagnes. Het gaat meer en meer om de figuren en hopelijk staan zij ergens voor. Meer en meer zal ik als kiezer via mijn persoonlijk mandaat iemand verkiezen. Om te onderzoeken of dit effectief zo is, zullen we achteraf moeten kijken naar de unieke stemmen die de kandidaten in hun bolletje gekleurd krijgen.'

Brengt dit meer of minder bestuurskracht?

'Fundamenteel geeft dit weinig verandering. Hetzelfde geldt trouwens voor de fusies. Mijn standpunt was en is dat fusies geen zaligmakende oplossing zijn. Wel zijn een aantal gemeenten te klein en ik bedoel dan niet qua aantal inwoners maar wel qua bestuurskracht voor het takenpakket dat ze toebedeeld krijgen. Ik pleit voor sterke lokale besturen met meer taken en middelen. Een aantal besturen trekken dat niet.'

'In Nederland bleek het pluspunt van fusies een geringere administratieve kwetsbaarheid, maar of alles zoveel efficiënter of goedkoper gebeurt..., ik denk het niet. De kloof tussen de burger en de politiek wordt bovendien groter. In een kleine gemeente kom je de burgemeester tegen. In een grotere zoek je daar een andere oplossing voor, denk maar aan de districtsraden in Antwerpen. Bij een schaalvergroting moet je oppassen voor vervreemding, waardoor het vertrouwen kleiner kan worden.'

'Moeten burgemeesters met bierkaartjes rondlopen voor alle problemen die burgers signaleren? Of andersom gezegd: moeten burgers lokale mandatarissen kunnen aanspreken over hun persoonlijke zaken? Die nabijheid van politici is niet onbelangrijk. Maar je kunt dat ook op een andere manier invullen, je hoeft niet op elke activiteit aanwezig te zijn, je kunt dat bijvoorbeeld bevragen. Toch denk ik dat we moeten oppassen dat politici niet vervreemden van de bevolking. Ze mogen niet onder een glazen stolp zitten of in een ivoren toren. Ze moeten samen met de administratie een goed beleid voeren, dat is wat de mensen willen.'

'Tot nu toe zie je vooral fusies in Limburg en Oost-Vlaanderen. Het is goed dat fusies niet worden opgelegd, maar zo wordt het een lappendeken of krijg je donutfusies, fusies rondom een centrumstad. Maar dit proces is in gang getrokken, wie achterblijft loopt het risico dat dit verweesd zal zijn. De informele gesprekken lopen. Wat zal er in '24 gebeuren? Worden de fusies daarna verplicht opgelegd?'

En de regiovorming?

'Als het uitgangspunt sterke lokale besturen en een sterk Vlaanderen is, waarom moet je dan nog een intermediair bestuur hebben? Het is geen bestuursniveau, er zijn geen regionale verkiezingen. Als er zeventien regio's zijn, waarvoor dienen de provincies dan nog? Welke meerwaarde hebben deze regio's? Dat moeten ze me nog aantonen. Ik sta daar sceptisch tegenover. Nog liever een provinciaal dan een regionaal niveau, want zelfs voor de uitgekleden provincieraad kun je nog stemmen. Wat doe je met de waterhuishouding als je de provincies afschaft? Je kunt dit niet lokaal regelen, dat is er te dicht bovenop, je kunt het niet op Vlaams niveau regelen, want dat staat er te ver van af. Je hebt een tussenniveau nodig en dat waren de provincies. Waarom krijgen we dan regio's? We moeten oppassen voor deze nieuwe koterijen. Altijd komen er dingen bij, je moet ook af en toe iets afschaffen.' —

'Wat doe je met de waterhuishouding als je de provincies afschaft? Je kunt dit niet lokaal regelen, dat is er te dicht bovenop, je kunt het niet op Vlaams niveau regelen, want dat staat er te ver van af.'

Een partner dichtbij

die je ver brengt

Eén aanspreekpunt: jouw Relationship Manager

Onze missie? Je dagelijks begeleiden bij de realisatie van je projecten. Dankzij je vertrouwde contactpersoon met kennis van je specifieke situatie, geniet je bij ING van een dienstverlening op maat. En dit ondersteund door het advies van een team van experts.

Neem contact op met je RSM op ing.be/publicsector

do your thing

3,2,1 start: lessen uit de nieuwe fusies

Op 1 januari 2019 zagen zeven nieuwe fusiebesturen het licht: Oudsbergen, Pelt, Puurs-Sint-Amunds, Lievegem, Aalter, Deinze en Kruisem. Zij waren het resultaat van de kans om vrijwillige fusies af te sluiten die de vorige Vlaamse regering lanceerde. Lokale besturen werden zo uitgenodigd om na te denken over hun toekomstige positionering en over hoe zij een antwoord kunnen bieden op de vele maatschappelijke uitdagingen van morgen.

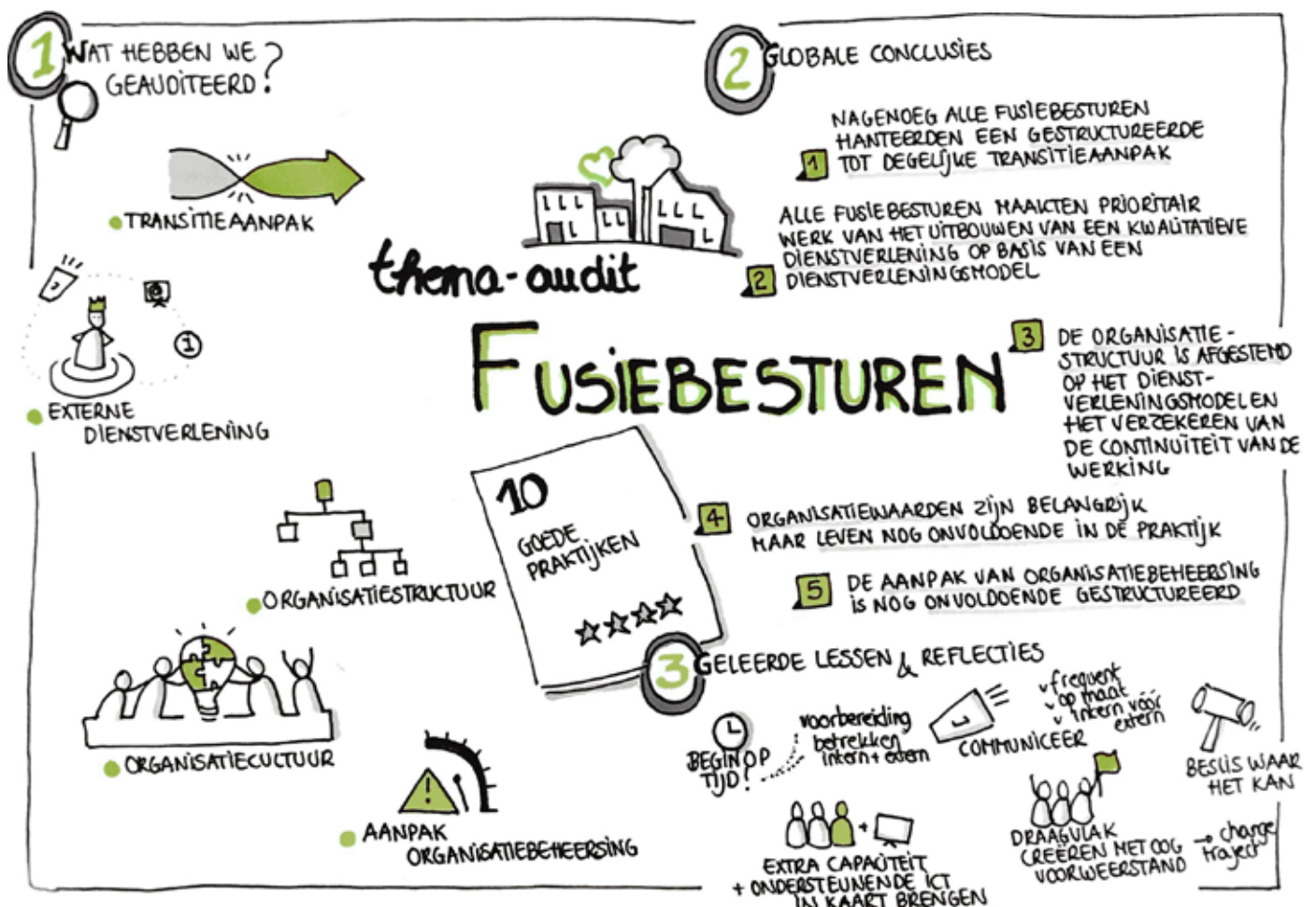
Om vrijwillige fusies te stimuleren ontwikkelde de Vlaamse overheid enkele ondersteunende maatregelen zoals een overname van (een deel) van de schulden, een tijdelijke verhoging van het aantal schepenen en de garantieregeling voor het Gemeentefonds en het Investeringsfonds. Met de huidige bestuursperiode kwam daar de garantieregeling Openruimtefonds bij. Nu, twee jaar na de fusies, leek de tijd rijp om langs te gaan bij de lokale besturen die op het aanbod ingingen. Tus-

sen april 2021 en februari 2022 voerde Audit Vlaanderen de thema-audit fusiebesturen uit. Hiermee wilde ze nagaan in hoeverre de nieuwe fusiebesturen een selectie van risico's in de werking en dienstverlening hebben afgedekt. Daarnaast was het doel via deze thema-audit ook lessen en goede praktijken mee te nemen voor toekomstige fusiebesturen.

Zeven fusiebesturen = twee sporen + vijf globale conclusies
Audit Vlaanderen besliste alle ze-

ven fusiebesturen op te nemen in deze thema-audit. Om dit binnen de voorziene tijd en capaciteit mogelijk te maken werd voor een tweesporenmethode gekozen. Naast de reguliere auditaanpak bij drie besturen werd een audit met begeleide zelfevaluatie gehouden bij de andere vier besturen. Het resultaat van de thema-audit is te vatten in de hieronder opgesomde vijf globale conclusies.

Nagenoeg alle fusiebesturen hanteerden een gestructureerde tot degelijke transitiemethodiek om de

Vuistregels voor nieuwe fusies

- Begin op tijd!
- Maak keuzes voor extra capaciteit, begeleiding en de ondersteunende ICT-systemen.
- Communicatie is key!
- Intern gaat vóór extern.
- Heb oog voor bezorgdheden en weerstand en creëer geen valse verwachtingen.
- Breng de mensen samen.
- Durf kiezen en beslissen... waar het kan!

fusie tot een goed einde te brengen. Zo werd een projectstructuur opgezet met een afvaardiging vanuit de fuserende besturen, zowel op ambtelijk als op politiek vlak. Het vertrekpunt was meestal een fusiedossier (bestuurskrachtanalyse) met onder andere een sterkte-zwakteanalyse van de besturen en situering van de voor- en nadelen van een fusie. Het fusiedossier gaf mee de aanzet voor de verdere (project)aanpak. Toch werden projectrisico's onvoldoende in kaart gebracht en werden maar enkele aspecten van het fusietraject geëvalueerd.

Alle fusiebesturen maakten priortair werk van de opzet van deugdelijke dienstverlening op basis van een dienstverleningsmodel. In aanloop naar de fusie maakten de lokale besturen keuzes voor hun dienstverleningsmodel, waarbij nabijheid een belangrijk criterium was. Ze zetten versterkt in op digitalisering en een multikanaalaanpak (centrale balies, thema- en/of snelbalies, werken op afspraak...) en veelal de ontwikkeling van een front- en backoffice. Niettemin blijkt uit de gesprekken dat de ambitie om tijdens de fusie de dienstverlening ten aanzien van de burger te blijven garanderen, en wel zonder toegevingen op het gebied van kwaliteit, tot een hoge werkdruk leidde die ook in de nasleep van de fusie nog zijn tol eiste.

De organisatiestructuur is afgestemd op het dienstverleningsmodel en het verzekeren van de continuïteit van de werking. De organisatiestructuur kwam tot stand op basis van bepaalde criteria (onder andere eenpersoonsdiensten vermijden en back-ups creëren, efficiëntiewinsten) in lijn met de principes en doelstellingen van het dienstverleningsconcept. De meerderheid van de fusiebesturen beschikt zodoende over een duidelijk organigram. Toch stelt Audit Vlaanderen vast dat de samenwerking tussen administratie en politiek bij een beperkt aantal besturen soms moeilijk verloopt en dat

de rol en/of samenstelling van het managementteam nog duidelijker kan. **Organisatiewaarden zijn belangrijk maar leven nog onvoldoende in de praktijk.** In bijna alle zeven fusiebesturen werden (nieuwe) organisatiewaarden geformuleerd die de nieuwe organisatiecultuur vorm moesten geven. Deze waarden blijken in de praktijk bij meerdere besturen onvoldoende bekend en/of geconcretiseerd te zijn. De instrumenten die deze organisatiecultuur mee kunnen ondersteunen (bijvoorbeeld deontologische code, afsprakennota) worden onvoldoende actief gebruikt. Maar twee fusiebesturen sensibiliseren hun medewerkers actief over de (vernieuwde) organisatiewaarden. Verder blijkt uit de gesprekken tijdens de audit dat de werksfeer binnen en tussen de diensten als (zeer) goed wordt ervaren. Alle besturen zetten ook in op het welzijn en de tevredenheid van hun werknemers, hoewel dit niet in alle gevallen binnen een formeel welzijnsbeleid kadert.

De organisatiebeheersing is nog onvoldoende gestructureerd. De auditresultaten tonen aan dat de meerderheid van de fusiebesturen (vijf van de zeven) over een nog onvoldoende gestructureerde organisatiebeheersing beschikt. Veelal is het kader voor organisatiebeheersing onvolledig. Daarnaast ontbreekt de verplichte jaarlijkse rapportering of blijkt deze onvoldoende degelijk. Tegelijkertijd stelt Audit Vlaanderen vast dat fusiebesturen met een degelijke werkwijze voor organisatiebeheersing ook de onderzochte risico's in de andere thema's van deze audit beter beheersen.

Een fusiebestuur is er twee waard!

Met deze thema-audit wil Audit Vlaanderen ook maximaal toegevoegde waarde creëren door goede praktijken en geleerde lessen te delen. Zo werden er in totaal tien goede praktijken geïdentificeerd. Je kunt ze nalezen in de databank 'goede praktijken'.

Maar de fusiebesturen formuleerden ook belangrijke lessen voor lokale besturen die nu een fusie overwegen. Audit Vlaanderen groepeerde ze rond vijf onderwerpen en stelde tips op om ermee aan de slag te gaan (zie visueel en kader).

Het rijtje van geleerde lessen sluiten de fusiebesturen af met een algemene bedenking: waren de hogere overheden eigenlijk zelf klaar? Hoewel ze terecht konden bij onder andere het Agentschap Binnenlands Bestuur, bleek dat ondersteunende instrumenten en advies tot stand kwamen op basis van de vragen die onderweg opdoken. De fusiebesturen botsten hierbij regelmatig op niet-fusievriendelijke regelgeving waarvoor dan een oplossing gezocht moest worden.

De omvang en invloed van de fusietrajecten laat zich ook nu nog voelen in deze nieuwe organisaties. Uit de gesprekken die we tijdens deze audit met medewerkers en mandatarissen voerden, blijkt dat er erg veel werk verzet is om de fusies mogelijk te maken. Volgende quote van Stefanie De Vlieger, algemeen directeur Deinze, vat het passend samen: 'We steken niet weg dat het traject allesbehalve evident was. De reguliere werking moest gegarandeerd blijven boven op de uitrol en implementatie van het grootste veranderingstraject in jaren. Als lokaal bestuur werden we op hetzelfde moment geconfronteerd met de inkanteling van het OCMW én de fusie. Dit bleek zelfs een voordeel te zijn, de tijdsdruk verplichtte ons bezig te zijn met de grote lijnen en ons niet te verliezen in de details. In één beweging werden de krijtlijnen voor de nieuwe organisatie uitgetekend.' —

TANIA JANNIS

Auditor bij Audit Vlaanderen

Het volledige globaal rapport kun je raadplegen via www.auditvlaanderen.be/globaal-rapport-thema-audit-fusiebesturen.

Pensioenverzekering van mandatarissen

Ethias, uw waarborg voor een kwaliteitsvol wettelijk pensioen en een unieke dienstverlening

De pensioenen van de mandatarissen en de ambtenaren van de openbare sector zijn meer dan ooit een actueel thema. Er zijn talloze oplossingen op de markt, maar u kan ervoor zorgen dat **uw pensioenen 1ste pijler worden toevertrouwd aan een partner die sinds bijna een eeuw de specificiteiten van dit domein kent.** Welke diensten en tools voor de betaling en de berekening van uw pensioenen? Hoe de toekomstige engagements inschatten en beheren? Met Ethias kan u op beide oren slapen: **uw wettelijk pensioen is ons beroep.**

Meer info? sales.life@ethias.be

ethias
glimlach verzekerd

Taal en onthaal inclusief maken

De praktijk in Hoogstraten en Eeklo

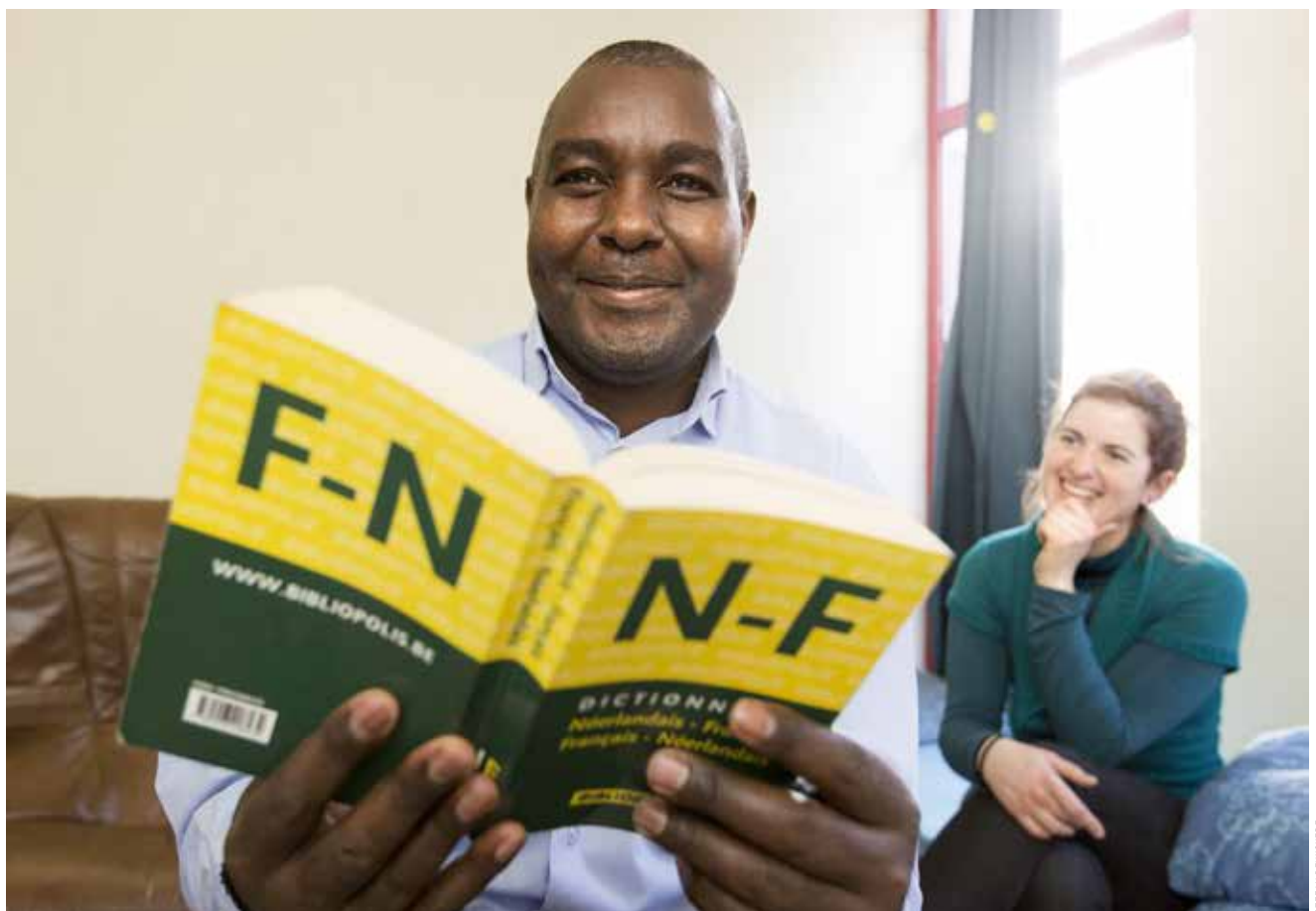
De crisis in Oekraïne laat ons niet los. Vlaamse steden en gemeenten blijven niet aan de zijlijn staan, hun inwoners evenmin. Een van de vele uitdagingen waar lokale besturen al langer mee te maken krijgen, is hoe je omgaat met een situatie waarin meerdere talen door elkaar lopen. Het zal dus meer dan ooit lonen een taalbeleid uit te werken. In dit artikel zetten we twee uitstekende praktijken van Hoogstraten en Eeklo in de verf.

De diversiteit is groeiende. Op 1 januari 2022 had ongeveer twintig procent van de Belgen een buitenlandse achtergrond. Ongeveer dertien procent was op dat moment volgens de gegevens van Statbel geen Belg. In Hoogstraten schommelde het aandeel Belgen van buitenlandse herkomst al een tijdje rond de veertig procent. Wat interessant is, is dat die groep ook nog eens diverser wordt. 'We zien een groeiende diver-

siteit, zowel in sociaal-economische situatie als in herkomst. We zijn een tuinbouwgemeente, en veel seizoenarbeiders besluiten de laatste tien jaar steeds vaker om te blijven. Dit zijn voornamelijk Europese, jonge gezinnen. Dat maakt dat ze vaak geen verplichte inburgeraars zijn die hierdoor vaak niet de stap zetten naar het Agentschap Integratie en Inburgering (AgII) en zo geen Nederlands leren,' zegt An Verhasselt, medewerker Inte-

gratie en Inburgering bij de gemeente Hoogstraten.

Ook Eeklo ziet toenemende diversiteit als een rode draad door zijn bestuur lopen. Daar verdubbelde het aandeel Belgen van buitenlandse herkomst in tien jaar tijd. Samen met laaggeletterdheid maken deze tendensen een taalbeleid broodnodig. Maar dat de nood er is, maakt het nog niet makkelijk uit te rollen. In de ene gemeente gaat dat vlotter dan in de andere.

STEFAN DEWICKERE

Het Babelboek en Beslismodel in Eeklo: waarom werkt het?

Babelboek

- Het is heel praktisch, opgedeeld in verschillende thema's, dit maakt het gebruiksvriendelijk voor elke dienst.
- De ringmap maakt dat het Babelboek snel vernieuwd en aangevuld kan worden.
- De ringmap is niet alleen een succes bij communicatie met anderstaligen, ze is ook zeer handig voor laaggeletterden en jongeren. Het budgetteam van het OCMW gebruikt het Babelboek bijvoorbeeld voor de begeleiding van jongeren die pas op eigen benen staan.
- De ringmap bevat een Welzijnswoordenboekje met een reeks relevante vertalingen voor elke dienst. Ze werden vertaald in de negen meest gesproken talen in Eeklo.
- Achteraan vind je andere hulpmiddelen zoals plannetjes naar stadsdiensten of het aanbod van welzijnsorganisaties.

Beslismodel

- Het Beslismodel biedt een antwoord op de meest voorkomende vragen van medewerkers die vaak in aanraking komen met anderstaligen. Hiermee biedt het de ondersteuning waar al langer vraag naar was.
- Het Beslismodel houdt rekening met de gevoeligheid en complexiteit van het gesprek.
- Het bevat enkele onmisbare richtlijnen die belangrijk zijn in elk gesprek: het gebruiken van korte, actieve zinnen of het vermijden van spreekwoordelijke taal.

is de vernieuwing van een onthaalbrochure van Hoogstraten. 'Toen ik mijn omgevingsanalyse aan het maken was, stootte ik op de onthaalgids van 2016 die sindsdien niet meer vernieuwd was. Veel collega's van mij vielen uit de lucht en wisten niet eens van het bestaan van deze brochure af, maar de reacties waren wel zeer positief,' vertelt An Verhasselt. Er werd besloten de brochure op te frissen met eenvoudige taal en visuele ondersteuning. Het boekje wordt nu altijd meegegeven met nieuwe inwoners en het kan ook gebruikt worden als doorverwijsinstrument.

In Eeklo resulteerde het taaltraject onder meer in een Babelboek en een Beslismodel. 'Het Babelboek is eigenlijk niet echt een boek maar een ringmap, en het dient ter ondersteuning in de communicatie met anderstaligen,' zegt Ina Quintyn. Het Beslismodel is een soort stroomdiagram dat verklaart hoe een medewerker kan, mag of moet communiceren in een bepaalde situatie. Het bepaalt bijvoorbeeld wanneer je mag overgaan naar contacttaal of wanneer je een tolk mag of moet inschakelen.

'Het proces is altijd gaande'

Taalbeleid is een thema dat altijd leeft en dus is het proces volop aan de gang. Er staan nog een hoop zaken op de planning. Een belangrijk deel daarvan is het bevragen van de doelgroep zelf, wat niet gebeurde in Hoogstraten, onder meer wegens corona. Denk ook aan het afstemmen van de informatie die mensen meekrijgen van de dienst vreemdelingenzaken en van de dienst samenleving. Verder is een gebruiksvriendelijke website een cruciaal onderdeel van toegankelijk taalbeleid. 'Dat zit vaak in kleine dingen,' zegt An Verhasselt.

Rustig begonnen, half gewonnen

Wat opvalt in zowel Eeklo als Hoogstraten is dat ze niet te groots begonnen zijn met hun taalbeleid dat nu nochtans op stevige poten staat. Ina Quintyn, stafmedewerker diversiteit, gezondheid, integratie en gelijke kansen in Eeklo, wijst op het belang daarvan: 'Start kleinschalig bij diensten die het meest met anderstaligen in aanraking komen, en met medewerkers die echt gemotiveerd zijn.' Draagvlak creëren bij strategische diensthoofden is essentieel: 'Zij spelen echt een rol in het zetten dat medewerkers soms moeten krijgen.' In Hoogstraten was een draagvlak creëren niet per se een probleem, 'maar door de coronacrisis waren andere thema's vaak belangrijker, zodat het taalbeleid op de achtergrond raakte,' volgens An Verhasselt. Ook dan zijn leidinggevend en diensthoofden dus onmisbaar om het taalbeleid weer op de agenda te krijgen.

Gerichte acties op touw zetten is een volgende stap. Samenwerking met gespecialiseerde diensten kan dan lonen. In de startfase hebben beide besturen samengewerkt met het Agentschap Integratie en Inburgering. An Verhasselt: 'Op basis van een omgevingsanalyse,

aan de hand van het 3-4-5-model van het AgII, zetten we een strategie op.' Het doel was om een inclusief en toegankelijk onthaalbeleid te ontwikkelen, met voldoende aandacht voor anderstalige inwoners van vreemde herkomst. Al lemaal niet gek, want sinds de huidige legislatuur is er in Hoogstraten een frisse en vernieuwende visie gekomen op inclusie en inburgering. Volgens An Verhasselt is een goeie visie of strategie dus belangrijk, maar Ina Quintyn stelt dat continue aandacht en concrete instrumenten of acties belangrijker zijn voor het draagvlak dan de eigenlijke visietekst.

Van strategie naar actie...

Een voorbeeld om van een goede strategie naar concrete acties over te gaan,

Ina Quintyn:

'Start kleinschalig bij diensten die het meest met anderstaligen in aanraking komen, en met medewerkers die echt gemotiveerd zijn.'

Succesvol taalbeleid, inspiratie uit Hoogstraten:

- Werk samen met en over verschillende diensten heen om je beleidsacties goed af te stemmen.
- Vorm je medewerkers zodat er intern draagvlak en knowhow is over toegankelijk taalgebruik, interculturele competenties en heldere, schriftelijke communicatie.
- Overleg met de doelgroep en de partners die nauw betrokken zijn bij geplande beleidsacties of communicatiemateriaal.
- Stem je taalbeleid niet alleen af op "nieuwkomers", zo zorg je ervoor dat heel je gemeente er voordelen van ondervindt.
- Vertaal indien nodig bepaalde communicatiematerialen naar de contacttaal of meest voorkomende vreemde taal. Check de Taalwetwijzer voor de spelregels.

An Verhasselt: 'Iemand die vroeger "migratie" opzocht, belandde niet eens bij de dienst Vreemdelingenzaken. Daar hebben we nu verandering in gebracht.'

selt. 'Iemand die vroeger "migratie" opzocht, belandde niet eens bij de dienst Vreemdelingenzaken. Daar hebben we nu verandering in gebracht.' Bovendien willen ze samenwerkingstrajecten met bedrijven over taalbeleid en NT2 verder blijven uitwerken en ontdekken. Grote bedrijven werken vaak samen met de doelgroep en merken de laatste jaren dat

er nood is aan een inclusief taalbeleid. Ten slotte beslisten ze in Hoogstraten om de vernieuwde onthaalbrochure nog maar in een beperkte oplage te drukken. Ze raakt snel verouderd en ze moet dus vaak vernieuwd worden. Door die zuinigheid gaan tijd en middelen minder snel verloren. Overigens overweegt de gemeente de brochure in andere talen te publiceren dan in het Nederlands: 'Als we merken dat de brochure vertalen ervoor zorgt dat mensen sneller hun weg vinden, gaan we dit ook in andere talen ontwikkelen.' Hoogstraten overweegt vertalingen in het Engels, de meest voorkomende contacttaal, en het Roemeens, de meest gesproken vreemde taal. Mensen zich zo snel mogelijk thuis laten voelen, is uiteindelijk het doel. —

SOLANA ONZIA

**Projectmedewerker Samenleven
in Diversiteit VVSG**

DRIES VAN OVERSTRAETEN

Stagiair dienst Samenleven en Beleven VVSG

Dit artikel kwam tot stand via een samenkomst van het Lerend Netwerk Studio Samenleven. Het doel van dit netwerk is om lokale beleidsplannen en -acties over inclusieve communicatie en positieve beeldvorming te verbeteren door uitwisseling, onderling en met experts. De focus van dit netwerk ligt op etnisch-culturele diversiteit, maar andere vormen van diversiteit komen ook aan bod. Ben je benieuwd? Neem dan zeker eens een kijkje op www.vvsg.be/studio-samenleven of contacteer Solana.Onzia@vvsg.be voor meer info of een inschrijving.

Meer informatie en goede praktijken via www.vvsg.be/samenleven-taalbeleid

HEEFT UW GROENDIENST TE WEINIG TIJD OF MATERIEEL OM HAGEN TE SCHEREN?
Wij scheren elke haag gelegen in landelijk gebied snel, efficiënt en proper.

WERKERS
IN AANNEMING

Meer info op aanneming.werkers.be/hagendorser

Kwaliteitsbewakers van de lokale dienstverlening

Zes Vlaamse steden hebben een volwaardige lokale ombudsdienst. De ombudsvrouwen en -man beschouwen het als een teken van een mature stad die de burger au sérieux neemt. 'Het is een moedige keuze om je kwetsbaar op te stellen voor de feedback van de burger. Tegelijk heeft het grote voordelen. Een klacht is niet negatief, je kunt er iets van leren en het beleid of de organisatie bijsturen. Elke stad met meer dan 60.000 inwoners zou een eigen, lokale ombudsdienst moeten hebben.'

BART VAN MOERKERKE
redacteur Lokaal
PIETER PLAS
hoofdredacteur Lokaal

Overzichtje

Tuur Van Wallendael was in 1991 de eerste lokale ombudsman, in Antwerpen. Na achtereenvolgens Bernard Hubeau en Wim Vandenbroeck is **Karla Blomme** sinds oktober 2006 de eerste ombudsvrouw in de grootste Vlaamse stad. Ze leidt een dienst met zes voltijds equivalenten. In 1997 richtte ook Gent een ombudsdienst op, met Rita Passemiers aan het hoofd. Ze werd in juli 2007 opgevolgd door **Helena Nachtergaele** die leiding geeft aan een ploeg van vijf VTE's. Ook in Brugge bestaat de ombudsdienst dit jaar een kwarteeuw. **Marc Carlier** trad in juni 2005 aan als ombudsman, de dienst bestaat uit drie VTE's. Sint-Niklaas heeft al 21 jaar een eenpersoons ombudsdienst, sinds april 2013 is **Sofie Anthuenis** er ombudsvrouw. **Griet Landuyt** is de ombudsvrouw van Oostende, een functie die pas goed twee jaar geleden in het leven werd geroepen. Ze krijgt ondersteuning van een halftijds administratief medewerker.

STEFAN DE WICHERE

Naast de Gentse stadshal stond gedurende drie weken in april een tweeënhalft meter hoog luisterend oor, een verwijzing naar de stedelijke ombudsdienst die 25 jaar bestaat. De verjaardag was de aanleiding voor een gesprek met Helena Nachtergaele (Gent), Karla Blomme (Antwerpen), Sofie Anthuenis (Sint-Niklaas), Griet Landuyt (Oostende) en Marc Carlier (Brugge), vijf lokale ombudslieden. Marion Hanot, die de ombudsdienst van Leuven leidt, kon niet aanwezig zijn.

Marc Carlier: 'We komen om de twee maanden samen in een soort informeel beroepsorgaan. Tussendoor mailen en telefoneren we regelmatig.'

Griet Landuyt: 'De expertise van de collega's is een grote hulp bij het opbouwen van de dienst in Oostende.'

Sofie Anthuenis: 'Net als Griet in Oostende vorm ik een eenpersoonsdienst in Sint-Niklaas, een klankbord is zeer belangrijk.'

Helena Nachtergaele: 'Doordat we onafhankelijk zijn, hebben we een wat eenzame positie in de stad.'

Waar zit de onafhankelijke ombudsdienst in het stedelijke organogram?

Marc Carlier: 'Bij de uitvoering van onze taak vallen we onder geen enkel gemeentelijk gezag.'

We onderzoeken, bemiddelen en beoordelen op een onafhankelijke manier vanuit onze eigen inzichten en aan de hand van internationaal geldende algemene beginselen van behoorlijk bestuur, dienstverlenings- en ombudsnormen, zoals de wettelijkheid, het rechtszekerheidsbeginsel, het vertrouwensbeginsel, de redelijke termijn. Er komen geen directieven van de politiek en de administratie. We vallen strikt genomen onder de gemeenteraad.'

Helena Nachtergaele: 'Een aparte gemeenteraadscommissie van meerderheid en minderheid evalueert ons werk.'

Karla Blomme: 'Een aanstelling of verlenging door de gemeenteraad moet gebeuren met een meerderheid van twee derde plus één.'

Marc Carlier: 'De ombudsman afzetten kan in Brugge pas als drie vierde van de gemeenteraad daarachter staat.'

Is de onafhankelijkheid het grote verschil met de eerstelijnsklachtendiensten die zijn ingebed in de stedelijke administratie?

Sofie Anthuenis: 'In onze steden was er al een ombudsdienst voordat de eerste lijn decretaal verplicht werd.'

Karla Blomme: 'Alles kwam aanvankelijk dus bij de ombudsdienst terecht. Pas later werd de eerstelijnsklachtenbehandeling ontwikkeld met klantenteams bij de verschillende deelorganisaties en diensten. Wij zijn nu de tweede lijn waar een burger terecht kan, als hij geen of niet voldoende gehoor krijgt bij de administratie zelf. Er is ook een nulde lijn, het informatiekanaal van de stad. Het is prima dat de interne klachtenbehandeling goed ontwikkeld is, maar toch is er een onafhankelijke instantie nodig die buiten de organisatie staat en er vanuit een helikopterstandpunt naar kijkt. Een ombudsdienst kijkt naar het geheel en kan bijvoorbeeld ook coördinatieproblemen detecteren.'

Marc Carlier: 'Als je in eerste lijn een klacht krijgt, ben je iets defensiever, iets milder tegenover de eigen dienst. Dat is een normale menselijke reflex. Een buitenstaander kan tot een ander inzicht komen. Dat is interessant en verhelderend voor de burger en voor de organisatie. We houden de organisatie een spiegel voor en dat kan ertoe leiden dat denkwijzen, werkwijzen, procedures bijgestuurd worden.'

Sofie Anthuenis: 'Het is onze taak om verder te kijken dan de individuele klacht, meer structureel te oordelen en aanbevelingen te formuleren voor de administratie en het beleid. Er kunnen op verschillende plaatsen in de organisatie en op verschillende momenten klachten van burgers komen, het ombudswerk

**Helena Nachtergaele:
'Het denken in nulde,
eerste en tweede
lijn is een manier
om alle informatie
die binnenkomt te
ordenen en niets uit
het oog te verliezen.'**

kan die samen bekijken en aanbevelingen doen voor structurele oplossingen.'

Karla Blomme: 'We vertrekken vanuit het verhaal van de burger, luisteren naar beide kanten en proberen die te verzoenen. We stappen af van aanval en verdediging en gaan naar woord en wederwoord.'

Marc Carlier: 'De mooiste dossiers leveren winst op voor alle partijen. Je lost via bemiddeling het probleem van de individuele burger op en je kunt een structurele aanbeveling doen die ertoe leidt dat in de toekomst de klachten zullen verminderen of helemaal verdwijnen.'

Helena Nachtergaele: 'Voor ombudswerk moeten een aantal voorwaarden vervuld zijn die een verschil maken met de eerste lijn. Je bent onafhankelijk, je moet jaarlijks een schriftelijk verslag uitbrengen, je hebt inzage-recht bij de administratie, je hebt het recht om aanbevelingen te doen. De twee vullen elkaar wel aan. Als je over een bepaald onderwerp veel tweedelijnsklachten krijgt, mag je ervan uitgaan dat er nog veel meer eerstelijnsklachten zijn. Dan zit er iets fout in de werking van de eerste lijn. We zijn voor een deel ook communicerende vaten. 65 procent van wat we binnenkrijgen is eigenlijk voor het informatiepunt Gentinfo of voor de eerste lijn. Die zaken sturen we dan door, net zoals Gentinfo klachten naar ons doorstuurt.'

Hoe maak je uit waar een klacht thuishoort?

Marc Carlier: 'Als uit het verhaal van de burger blijkt dat er al contact was met de dienst en dat dit niet goed verlopen is, dan start de ombudsman in tweede lijn een dossier op. Als een burger bij ons klaagt over de dienstverlening maar nog niet naar de administratie zelf is gestapt, dan sturen wij de klacht door naar de betrokken dienst. Loopt dat contact fout of komt er geen goede oplossing, dan is het iets voor de tweede lijn.'

Karla Blomme: 'De lijn is soms dun, we gaan daar pragmatisch mee om.'

Helena Nachtergaele: 'Het denken in nulde, eerste en tweede lijn is een manier om alle informatie die binnenkomt te ordenen en niets uit het oog te verliezen.'

Zijn jullie aanbevelingen bindend?

Helena Nachtergaele: 'Nee, het college hakt de knoop door.'

Marc Carlier: 'Onze aanbevelingen zijn toch niet vrijblijvend. In het Brugse reglement staat dat het college aanbevelingen moet goed- of afkeuren. Dat maakt dat we klachten zeer goed moeten onderzoeken en goede aanbevelingen moeten doen. Als het college goedkeurt, wat

in 99 procent van de gevallen gebeurt, dan krijg je een door het college goedgekeurde aanbeveling van de ombudsman. Het college zegt dan aan de diensten: we verwachten dat jullie die uitvoeren.'

Is de manier waarop de politiek met de aanbevelingen omgaat dan overal verschillend?

Sofie Anthuenis: 'De grote lijnen, de ombudsnormen zijn overal gelijk, maar er zitten wel verschillen in het specifieke reglement dat door de gemeenteraad wordt vastgelegd.'

Waarover kan een aanbeveling gaan?

Sofie Anthuenis: 'Je hebt individuele en structurele aanbevelingen.'

Helena Nachtergaele: 'Een voorbeeld. Steeds meer personen wonen in een zorgwoning, een unit aanleunend bij de woning van hun kinderen. Het beleid promoot dat. Het parkeerbedrijf weigert evenwel om die mensen een gratis bewonerskaart te geven, omdat er per domicilie maar één gratis kaart wordt uitgereikt. Voor de belastingen zijn zij dan weer wel alleenstaand. Dat is een incongruentie in het beleid. Mijn aanbeveling is die personen een gratis bewonerskaart te geven, maar een goede juridische oplossing is er nog altijd niet. Die aanbeveling staat dus al enkele jaren in mijn jaarverslag.'

Marc Carlier: 'Het gaat soms ook over echt individuele zaken, zoals een discussie over een parkeerretributie. Een aanbeveling kan zijn: scheld ze kwijt.'

Is er inhoudelijk een evolutie in de klachten die de ombudsdienst binnenkrijgt?

Karla Blomme: 'Ik ben even gaan kijken naar het eerste jaarverslag van Tuur Van Wallendaal en ik zie nog altijd grote gelijkenissen. Tuur schreef dat de ombudsman geen informatiedienst is. Dat geldt nog steeds. Hij had

Karla Blomme:
'De ivoren toren is dan wel afgebroken en besturen zijn klantgerichter geworden maar er zijn nog altijd hokjes. Er is nog altijd een probleem van toegankelijkheid van de dienstverlening.'

Sofie Anthuenis:
**‘In onze steden
was er al een
ombudsdienst
voordat de eerste
lijn decretaal
verplicht werd.’**

STEFAN DEWICKERE

het ook over bureaucratie. De ivoren toren is dan wel afgebroken en besturen zijn klantgerichter geworden maar er zijn nog altijd hokjes. Er is nog altijd een probleem van toegankelijkheid van de dienstverlening. Er zijn nog steeds mensen die moeilijkheden hebben om gebruik te maken van de dienstverlening waar ze recht op hebben. De context is natuurlijk veranderd, het probleem heeft zich verplaatst van de logge, ambtelijke papiermolen naar de digitale molen.’

Marc Carlier: ‘Een klachtenvrije stad of gemeente is een utopie. Telkens als er in de stad iets belangrijks gebeurt, bijvoorbeeld een nieuwe parkeerregeling, krijg je sowieso klachten omdat een reorganisatie altijd kinderziekten meebrengt. Ik zie wel een daling van het aantal klachten. In 2017 kwamen 1003 mensen met problemen allerhande bij ons aankloppen, in 2021 slechts 797. Veel van deze meldingen waarvoor we niet bevoegd zijn, lei-

den we af naar de nulde en eerste lijn. Maar ook het aantal tweedelijnsklachten is in diezelfde periode afgenomen van 308 naar 246. Het beleid en de diensten houden bij het invoeren van maatregelen al rekening met mogelijke klachten, ze proberen klachten voor te zijn.’

Helena Nachtergaele: ‘In Gent zien we die afname niet, we hadden in 2020 veel meer klachten dan in 2019.’

Karla Blomme: ‘Ook in Antwerpen is er geen daling.’

Griet Landuyt: ‘In Oostende was 2020 een startjaar. We hebben de communicatie over de ombudsdienst bewust low profile gehouden. In 2021 heb ik 122 tweedelijnsklachten behandeld tegenover 70 in 2020.’

Helena Nachtergaele: ‘Inhoudelijk zijn er ook wel veranderingen. Bij haar afscheid schreef Rita Passemiers: “Waar zijn de katten gebleven?” In de beginjaren waren er veel klachten over zwerfkatten, nu krijgen we die nooit meer.’

Marc Carlier:
**‘Een ombuds-
dienst is een
kwaliteitsinstru-
ment, zoals je een
kwaliteitscontro-
leur hebt in grote
bedrijven. Hij
bewaakt de kwali-
teit van de dienst-
verlening en is een
bemiddelaar.’**

Marc Carlier: ‘Zeventien jaar geleden werd er veel geklaagd over de lange termijn voor de goedkeuring van bouwaanvragen. De Vlaamse codex die bindende termijnen oplegt, heeft dat veranderd. We hadden ook veel dienstenoverschrijdende klachten, onze organisatie bestond uit verschillende eilanden die niet goed communiceerden. Nu gaat het meer over openbaar domein of parkeren. Veel klachten vinden een voedingsbodemp in gebrekkige communicatie. Goed en helder communiceren is een ombudsnorm die nog vaak met de voeten wordt getreden.’

Helena Nachtergaele: ‘In mijn recentste jaarverslag vermeld ik de vele klachten over de communicatie van het Mobiliteitsbedrijf. Ik zit daarover binnenkort met hen samen.’

Waarom heeft Oostende een lokale ombudsdienst opgericht?

Griet Landuyt: ‘Het nieuwe bestuur wil een performant klachtensysteem in de eerste en de tweede lijn, om een beter zicht te krijgen op wat leeft bij de burger, op de knelpunten in

de organisatie. Op korte termijn komt er een centraal meldpunt. De eerste lijn is momenteel nog wat gefragmenteerd waardoor de stad geen volledig zicht heeft op de meldingen en klachten. Ook de opvolging is nog gefragmenteerd. Dat centraal beheren is een van mijn aanbevelingen aan het beleid.’

Helena Nachtergaele: ‘Ik vind een ombudsdienst een teken van maturiteit van een stad die de burger au sérieux neemt. Het is een moedige keuze om je kwetsbaar op te stellen voor de feedback van de inwoner. Tegelijk heeft het grote voordelen. Een klacht is niet negatief, je kunt er iets van leren en dan bijsturen. Iemand die een klacht uit, staat nog open voor discussie. Onderzoek wijst uit dat een op de tien mensen die een klacht hebben, die ook daadwerkelijk uit. Pak die tien procent vast.’

Marc Carlier: ‘Een ombudsdienst is een kwaliteitsinstrument, zoals je een kwaliteitscontroleur hebt in grote bedrijven. Hij bewaakt de kwaliteit van de dienstverlening en is een bemiddelaar.’

Hoe omgaan met (langdurige) arbeidsongeschiktheid van personeelsleden (statutair en contractueel)?

GSJ advocaten deelt haar kennis

Reeds meer dan 35 jaar is GSJ de **juridische partner van steden en gemeenten** en is het kantoor bijzonder geplaatst om ook uw bestuur bij complexe aangelegenheden bij te staan.

Achter elk dossier dat GSJ behandelt, staat een team van **65 gespecialiseerde advocaten**.

Neem contact met ons op via **+32 (0)3 232 50 60** of info@gsj.be. Wij helpen u graag verder.

Borsbeeksebrug 36 bus 9, 2600 Antwerpen • T +32 (0)3 232 50 60 • info@gsj.be • www.GSJ.be

STEFAN DEWICHERE

Griet Landuyt: 'Een jaarverslag is een leidraad, een leerinstrument voor de administratie.'

Klachten komen ongetwijfeld ook rechtstreeks bij burgemeester en schepenen of hun kabinetten terecht. Hoe staan jullie daar tegenover?

Karla Blomme: 'Als iemand naar de burgemeester en naar ons mailt, dan antwoorden wij dat we ervan uitgaan dat de burgemeester zal antwoorden. Politici hebben het recht om in dialoog te gaan met de burger die hen aanspreekt.'

Marc Carlier: 'Wij hebben een eenvoudige afspraak met het kabinet van de burgemeester. Is de vraag gericht aan de ombudsman en staat de burgemeester in cc, dan nemen wij ze op. Is het omgekeerd, dan doet de burgemeester dat. De burger is vrij in de keuze van kanaal. Als hij maar een antwoord krijgt. Wij graven wel dieper dan politici of kabinetten, we voegen er een dimensie aan toe door na te gaan of er misschien structureel iets schort aan de organisatie.'

Helena Nachtergaele: 'In kleine gemeenten ziet de burgemeester zichzelf wel eens als ombudsman.'

Karla Blomme: 'Als een burgemeester klachten ontvangt en die laat behandelen door de administratie, voor iedereen op dezelfde manier zonder vooringenomenheid, dan kan dat perfect. Is er een ombudsdienst, dan kan de burger achteraf daar aankloppen, als hij niet tevreden is over het antwoord of als er geen antwoord komt.'

Helena Nachtergaele: 'In Gent sturen de kabinetten meer en meer klachten door naar de ombudsdienst.'

Marc Carlier: 'Het moet wel duidelijk zijn dat wij niet bevoegd zijn voor klachten over beleid. Als de stad een verkeerscirculatieplan invoert in een wijk en burgers zijn ontevreden, dan gaan we daarin niet bemiddelen. Dan moet de burger zich richten tot het beleid. Als je verschillende van die beleidsklachten krijgt, kun je dat signaal van de burger natuurlijk wel capteren en doorgeven aan het beleid, zonder er een uitspraak over te doen.'

Wat staat er in een goed jaarverslag?

Griet Landuyt: 'Een jaarverslag is een leidraad, een leerinstrument voor de administratie.'

Marc Carlier: 'Het is een hefboom. Diensten staan niet graag in "den boek". En als ze erin komen, dan liefst op een positieve manier: we hadden een klacht, ze is opgelost.'

Karla Blomme: 'Ons jaarverslag is beperkt in omvang en opgebouwd rond een hoofdthema. We tonen aan de gemeenteraad waar we mee bezig zijn en welke algemene zaken we vaststellen. De delen over de afzonderlijke organisaties, zoals de districten en de departementen, hebben we uit het jaarverslag gehaald omdat dit veel te omvangrijk werd, meer dan duizend bladzijden. De cijfers en het overzicht van de gegronde dossiers zijn opgenomen in een bijlage. Voor elke organisatie maken we een deelrapport. Is een gemeenteraadslid geïnteresseerd in parkeren, dan bezorgen we hem of haar ook het stukje over mobiliteit en parkeren.'

Marc Carlier: 'Ik ben daar eerder ouderwets in. Ik publiceer nog alle klachten, in Brugge is dat behapbaar.'

Helena Nachtergaele: 'Ik ben daarvan afgestapt, ik maak een selectie van thema's waarvoor de ombudsdienst het vaakst wordt ingeschakeld.'

De Vlaamse ombudsman Bart Weekers is ook de lokale ombudsman voor intussen 22 gemeenten. Wat vinden jullie daarvan?

Helena Nachtergaele: 'Het is goed dat de Vlaamse ombudsman voor sommige gemeenten ook een lokale pet heeft. In veel gemeenten is er helemaal geen ombudsdienst.'

Karla Blomme: 'In Nederland is de nationale ombudsman automatisch bevoegd als er geen lokale ombudsman is.'

Marc Carlier: 'Voor kleinere gemeenten is het een goede oplossing, maar steden vanaf 60.000 inwoners zouden toch moeten opteren voor een eigen ombudsdienst die dicht bij de organisatie en de bevolking staat en zeer laagdrempelig is.' —

Hybride werken: fysiek en virtueel samenwerken, hoe verzoen je die twee?

Hybride werken is een blijver. Veel bedrijfsleiders vragen zich nog steeds af hoe ze die mix van tele- en kantoorwerk georganiseerd krijgen. Er bestaat echter geen perfecte combinatie. Het doel is om een balans te vinden en de voordelen van zowel telewerk als werken vanop kantoor te behouden. Deze balans hangt af van de cultuur en activiteiten van uw organisatie en hoe uw medewerkers samenwerken. Hierin speelt ook technologie een grote rol. Een efficiënte uitrol van hybride werken kan niet zonder de inzet van technologische oplossingen.

Technologie levert cruciale bouwstenen

De verleiding is echter groot om technologische tools als doel te beschouwen, en niet als middel. Ze dienen het antwoord te zijn op de vraag hoe de organisatie het hybride werken zal implementeren. Deze implementatie vraagt begeleiding. Het is dus geen goed idee om medewerkers aan hun lot over te laten, zonder bijkomende informatie. Ze moeten weten waarom ze de tools moeten gebruiken.

Bij de uitrol van technologie komen heel wat aspecten om de hoek kijken. Sowieso begint elke hybride werkomgeving met een robuuste **connectiviteit**: van internet over private netwerken tot software-defined oplossingen. Daarmee legt u een software-laag over uw netwerk en kan u het beter beheren, bijvoorbeeld om thuiswerkers

Belangrijke technologische pijlers om hybride werken succesvol uit te rollen:

- Aan de basis van efficiënt hybride werken ligt een **goede connectiviteit** – van internet tot technische ondersteuning –, aangevuld met moderne devices voor uw medewerkers.
- Met productiviteitstools en de inrichting van **hybrid meeting rooms** effent u binnen uw bedrijf het pad voor het slimme kantoor.
- Een **ijzersterk security- en databeleid** zorgt er voor dat uw medewerkers in alle veiligheid kunnen werken en dat uw bedrijf gevrijwaard blijft van veiligheidsincidenten en bijhorende omzet- en reputatieschade.
- Vergeet niet om uw medewerkers goed te **trainen**, zodat ze uitgroeien tot ambassadeurs van hybride werken en bijhorende technologie.

beter te beveiligen of om videomeetings vlot te laten verlopen zonder het netwerk te overbelasten.

Op dit fundament van connectiviteit komt een laag van **toestellen** – van laptops tot headsets – waarmee werknemers aan de slag kunnen. Vervolgens kunnen op deze devices de nodige **productiviteitstools** geïnstalleerd worden voor een maximale efficiëntie. Microsoft Office, Cisco Webex en Microsoft Teams zijn slechts enkele voorbeelden.

Hybrid meeting rooms en ijzersterk securitybeleid

Nog een stap verder is het opzetten van zogenaamde **hybrid meeting rooms**, zodat vergaderingen vlot toegankelijk zijn voor zowel remote als kantoormedewerkers. Met technologieën zorgt u er zelfs voor dat alle collega's zich evenveel betrokken voelen bij vergaderingen.

Ook moet u voluit inzetten op het **beveiligen** van uw bedrijfsnetwerk, maar ook van de devices en van uw data. Een waterdicht databeleid draagt namelijk bij aan een superveilige hybride werkomgeving.

Het belang van training en user adoption

Het moet duidelijk zijn voor werknemers, via bijvoorbeeld **training** en user adoption, welke meerwaarde het gebruik van nieuwe communicatietechnologie biedt. Zo ontdekt de hele organisatie hoe efficiënter te werken, met meer gebruiksgemak en een vlottere interne en externe communicatie.

CONTACTEER
EEN EXPERT

Uw digitale werkplek opbouwen.
Ook dat is Proximus.

Samen bekijken we hoe we de productiviteit, samenwerking en communicatie kunnen verbeteren van uw medewerkers. Meer info op www.proximus.be/hybridwerken.

Door thuis te werken tijdens de lockdowns herontdekten we onze directe omgeving. Als het thuiswerken deeltijds blijft bestaan, kan dat volgens mobiliteitsexpert **Kris Peeters** een nieuwe adem geven aan de dorpen. In zijn nieuwste boek *Weg van het systeem* waarin hij de ontwikkelingen van de laatste twintig jaar uit de doeken doet, toont hij bovendien aan dat mensen langer gelukkig leven als ze dicht bij huis meer sociale contacten hebben. De lokale economie kan deze stimulans goed gebruiken.

‘We leven in onvoorspelbare en onvoorstelbare tijden, de onzekerheid neemt almaar toe. Meer dan ooit hebben mensen behoefte aan een houvast waarop ze kunnen rekenen en terugvallen. Daardoor wordt het lokale weer belangrijk, al deden we daar soms meewarig over, en vonden we het kneuterig en provinciaal. Maar we hebben grond onder onze voeten nodig om ons staande te houden in de snel veranderende maatschappij. Ik huiver bij de uitspraak dat al die veranderingen ons overkomen, veel kunnen we zelf veranderen, samen met anderen. Maar we hebben ook een plek nodig waar we ons niet hoeven te legitimeren over wie we zijn of hoe we zijn. We hebben een thuis nodig, een lokale verankering om de grote boze wereld aan te kunnen.’

‘Een goede publieke ruimte is een ruimte waar je mensen ontmoet, maar waar je ook kunt botsen op een vriendelijke en georganiseerde manier. Dit is geen zweverig praatje of een opeenstapeling van metaforen. Susan Pinker toonde wetenschappelijk aan dat je langer en gelukkiger leeft als je die grond voelt. Ze noemt dit het dorpseffect. Ze kwam het op het spoor in de zogenaamde blauwe zones van Sardinië waar er tien procent meer honderdjarigen zijn dan waar ook ter wereld. Deze mensen hebben onderling veel sociale contacten, zij zorgen voor mensen en er wordt voor hen gezorgd. Het maakt dat mensen niet alleen langer leven, maar ook langer willen leven.’

Een goede publieke ruimte is een ruimte waar je mensen ontmoet, maar waar je ook kunt botsen op een vriendelijke en georganiseerde manier. Ook in de overgang tussen publieke ruimte en privéruimte moet er een mogelijkheid zijn om elkaar tegen te komen. Dat is voor mij de essentie van mobiliteit.

‘Ook in de overgang tussen publieke ruimte en privéruimte moet er een mogelijkheid zijn om elkaar tegen te komen. Als mobiliteitsexpert beschouw ik dat als de essentie van mobiliteit: het faciliteren van ontmoetingen. In mijn vakgebied veronderstelt dat een heuse paradigmashift. Verkeerskunde ontstond met de komst van de auto en zocht eerst uit hoe die auto minder hinder kon veroorzaken. Maar al gauw veranderde dit in het uit de weg ruimen van hindernissen voor de auto. Zo werd de verkeerskunde de kunst van het ontwijken. De verkeerskunde 2.0 wordt de kunst van het ontmoeten.’

‘Op plaatsen met veel autoverkeer zie je meer barrières en kennen overburen elkaar minder. Het sociale weefsel is er minder fijn. De Amerikaan Appleyard documenteerde dat al in de jaren zestig. Susan Pinker stelde nu vast dat hoe fijner het sociale weefsel is, hoe meer relaties mensen hebben, hoe gelukkiger ze zijn en hoe langer ze leven. Dat moet ons doen nadenken over de rol van de auto in de publieke ruimte, en over politieke keuzes.’

‘De laatste vijftig jaar is de politiek almaar verder in de verdediging gedrongen. Hij heeft voortdurend terrein prijsgegeven aan de vrije markt en het privé-initiatief. Het algemeen belang werd gezien als de som van alle privébelangen. Ethische vragen stellen was dan overbodig, want de vrije markt zou vanzelf tot de best mogelijke uitkomst leiden. Corona leerde ons dat er toch zoiets nodig is als een behoeder van het algemeen belang, zeg maar een overheid. Maar iedereen lijkt dat alweer te vergeten. Het is cynisch dat sommigen de overheid alleen waarderen wanneer het hen goed uitkomt, om dan in crisistijd vast te stellen dat die overheid onvoldoende performant is. Logisch toch, de overheid werd eerst uitgekled en ziek gesaneerd. Maar het is zonneklaar: er is nood aan een sturende en corrigerende overheid, al was het maar om voldoende en betaalbare vaccins te hebben als er een pandemie is. Ethische vragen stellen wordt nu vaak weggezet als “woke”. Maar het alternatief, géén ethische vragen stellen, is immoreel.’

Het dorp krijgt een tweede adem

Kris Peeters

is politicoloog, antropoloog en mobiliteitsexpert. Hij is lector Verkeerskunde aan de PXL Hogeschool. Met *Het vooruitperspectief*, *De file voorbij*, *Weg van mobiliteit* en talrijke columns in onder meer Lokaal en De Standaard trok hij het maatschappelijke debat over mobiliteit de voorbije twintig jaar steeds meer open. *Weg van het Systeem* is zijn nieuwste boek, Uitgeverij Vrijdag, 2022.

STEFAN DEWICKERE

‘We moeten die vragen stellen en het is normaal dat die veranderen met de tijd. Er is nog altijd racisme en seksisme en mensenrechten worden vreselijk geschonden, maar dat we nu verontwaardigd zijn over wat Rusland in Oekraïne doet, is een teken van vooruitgang. Ten tijde van de Napoleontische oorlogen was de internationale gemeenschap niet zo verontwaardigd.’

‘Dat danken we ook aan de media. Ook lokaal moet er een goede pers zijn, want mensen moeten goed geïnformeerd zijn om goede beslissingen te kunnen nemen. Als je het lokale belangrijk vindt, moet je over objectieve informatie beschikken en dus over journalisten die kritische vragen stellen. Maar door de verschraving in het perslandschap zijn er minder titels, minder opinies en minder invalshoeken. Dertig jaar geleden drukte de verzuiling op de kranten, nu zijn we door het spel van de zogenaamde vrije markt alle pluralisme kwijt. De sociale media compenseren dat niet. Ze versterken enkel de eigen visie op de werkelijkheid, dat is geen verbetering. Ik pleit ervoor dat als we het lokale willen koesteren, we de mensen goed informeren, zeker als we de opkomstplicht afschaffen.’

‘Het argument dat er geen geld is, is flauw. Tijdens corona was er opeens wel geld, op dit moment verduubbelt het militaire budget zonder een debat die naam waardig. We hebben wel keuzevrijheid, iets wat veel lokale politici systematisch onderschatten. Ze laten zich meedrijven met de stroom, soms tot het fatalistische toe. Terwijl ideeën kunnen evolueren van de perceptie dat ze “ondenkbaar” zijn naar “radicaal” en verder naar “acceptabel” en “verstandig”. Tot ze uiteindelijk populair zijn en geïntegreerd worden in het beleid. We hebben dus altijd een keuze. *There is no alternative* roepen smoort de democratie en fnuikt het debat nog voor het begonnen is.’

Door corona en het thuiswerken kregen we een andere relatie met het dorp of de wijk. We ontdekten dat de kwaliteit van onze leefomgeving de laatste decennia verschaald is: er is weinig te beleven, de ruimte is opgedeeld met hekjes, de trottoirs zijn te smal om elkaar te ontmoeten. De lat moet dus hoger.

‘De lokale omgeving is de ideale omgeving om het gesprek te voeren: je ervaart er dat wie het niet met jou eens is geen bokkenpoten heeft, toch als de publieke ruimte zich ertoe leent. Door corona en het thuiswerken kregen we een andere relatie met het dorp of de wijk. We ontdekten dat de kwaliteit van onze leefomgeving de laatste decennia verschaald is: er is weinig te beleven, de ruimte is opgedeeld met hekjes, de trottoirs zijn te smal om elkaar te ontmoeten. De lat moet dus hoger. Tot nu toe moest vooral het historisch centrum mooi zijn, in de wijken rondom stak het niet zo nauw.’

‘Zeker als we meer blijven thuiswerken, wordt die eigen omgeving weer belangrijker en krijgt het dorp wellicht een tweede adem. Wie thuis werkt, loopt ’s middags even om boodschappen waardoor er weer contacten ontstaan. Dat is dus goed voor onze eigen gezondheid, maar ook voor die van de democratie.’ —

MARLIES VAN BOUWEL
redacteur Lokaal

Executive Master in Public Governance & Leadership

Start: 8 november 2022

- De EMBA voor professionals werkzaam in het publieke domein
- **Nieuw** Modulair programma dat je kan aanpassen aan jouw specifieke noden en interesses
- Ontwikkel je leiderschapsvaardigheden
- Deeltijdse Nederlandstalige master, perfect te combineren met een voltijdse leidinggevende functie
- Meer info:

Een harmonieuze loketbeleving

Het 19de-eeuwse Harmoniepark in het district Antwerpen is een aantrekkelijke ontmoetingsplaats voor buurtbewoners en bezoekers. Na een metamorfose van het landschapspark en de restauratie van het monument ter ere van Peter Benoit, heeft ook de zaal Harmonie de uitstraling van weleer. In de lente van 2021 namen de diensten van het districtshuis van Antwerpen er hun intrek.

© STADSARCHIEF ANTWERPEN, WWW.FELIXARCHIEF.BE

Antwerpen-Harmonie is het eerste volledig cashless stadslotet in Antwerpen.

STEFAN DEWICKERE

Het historisch landschapspark van 1,8 hectare kreeg als eerste een grondige opknopbeurt in 2015. De glooiende centrale ruimte, de slingerende wandelpaden en het prachtige bomenbestand zijn gebruikt om het park weer in zijn sierlijkheid te herstellen. Twee nieuwe doorgangen verzekeren een betere aansluiting met de buurt en het aangrenzende Albertpark. Kinderen kunnen naar hartenlust spelen in drie nieuwe speelzones en de grote gebogen zitbanken vormen de ideale plek om te ontspannen. In het park staat ook het gerestaureerde fonteinmonument, ontworpen door Antwerps architect Henry van de Velde ter ere van Peter Benoit, een van de meest toonaangevende Vlaamse musici. Na ruim dertig jaar leegstand stroomt er sinds 2017 opnieuw water uit de natuurstenen harp in het midden van het monument.

Centraal in het park bevindt zich de zaal Harmonie, een 170 jaar oud, neoclassicistisch gebouw dat oorspronkelijk als zomerlokaal van de Koninklijke Maatschappij der Harmonie diende. Deze vereniging van muzikliefhebbers kocht medio 19de eeuw de gronden aan om er een concertgebouw met orangerie op te richten. In 1923 kocht de stad Antwerpen de site aan en veranderde de tuin in een publiek stadspark. Gedurende tientallen jaren behield de zaal haar functie als concert- en evenementenzaal.

De zaal, de orangerie en de voormalige conciërgewoning werden in 1997 als monument beschermd. In november 2016 keurde het Agentschap Onroerend Erfgoed een beheersplan voor de projectzone Harmonie goed. Dit beheersplan omvat een visie en doelstellingen voor het beheer en de ontwikkeling van deze drie beschermde gebouwen in hun omgeving. In dat kader stond AG Vespa in voor de restauratie van de gebouwen. De heraanleg van het park werd opgevolgd door Stadsontwikkeling. Het verleden van de Harmonie als concertzaal vinden we vandaag nog terug in de naamgeving van de vergaderzalen die allemaal naar musici uit de rijke Antwerpse muziekgeschiedenis genoemd zijn.

Nu de werken afgerond zijn, heeft de zaal opnieuw de uitstraling van weleer: het stucwerk van interieur en gevels is hersteld en waar nodig gereconstrueerd. De bestaande gevels kregen opnieuw monumentaal houten schrijnwerk en de daken de originele

Dankzij de restauratie stroomt er opnieuw water uit de harp van het monument.

JONATHAN BRYAEL

FREDERIK BEYENS

dakbedekking. De gebouwen werden ook uitgerust met alle nodige technieken om hedendaagse en toekomstgerichte dienstverlening mogelijk te maken.

Sinds de lente van 2021 doet het gerestaureerde Harmoniegebouw dienst als het nieuwe districtshuis en stadsloket. Het district wil de historische parel zoveel mogelijk delen met de inwoners. Zo doet de grote Harmoniezaal naast stadsloket ook dienst als polyvalente zaal. De loketten in de linker- en rechtervleugel van de grote hal zijn afsluitbaar en de balies in de centrale middenbeuk zijn mobiel. Hierdoor kunnen ze 's avonds of in het weekend letterlijk aan de kant worden geschoven voor een feest met de huwelijksjubilarissen of een kennismakingsmoment voor nieuwe inwoners. Om de zaal optimaal te ontsluiten voor de bewoners is er ten slotte ook de mogelijkheid om kleinschalige optredens en tentoonstellingen te organiseren in het gebouw.

De lokettenzaal zelf is ruim en licht, wat tot een aangename wacht- en loketbeleving in alle privacy leidt. Klanten worden op afspraak geholpen aan 23 loketten, waaronder drie afhaalcounters voor wie na een eerdere aanvraag een document komt afhalen en twee afgesloten loketten waar gevoelige dossiers in alle rust en privacy besproken kunnen worden tussen klant en medewerker. Er is ook een selfservicehoek. Daar kunnen klanten aan de slag met alle digitale dienstverlening die de stad nu en in de toekomst ontwikkelt.

Antwerpen-Harmonie is ook het eerste volledig cashless stadsloket in Antwerpen. Voor een nieuwe identiteitskaart, reispas of rijbewijs betaal je enkel nog met een bankkaart of smartphone. De locatie is even vlot bereikbaar met het openbaar vervoer als in het stadscentrum, heeft een ruime fietsenstalling en een Velo-station vlakbij. Het gebouw is tot slot volledig aangepast en toegankelijk voor mensen met een beperking.

De kantoren van de districtsschepenen en vergaderzalen bevinden zich in de vroegere conciërgewoning. In de aanpalende orangerie zit een horecazaak met terras.

ANN MELIS

Communicatie district Antwerpen

TECHNISCHE FICHE

- **Opdrachtgevend bestuur:**
Stad Antwerpen.
Parkaanleg gefinancierd door District Antwerpen.
- **Architectenbureau:**
Atelier Kempe Thill
- **Parkontwerp:**
Land Landschapsarchitecten
- **Restauratie fonteinmonument:**
Atelier Kempe Thill en RE-ST architecten
- **Totaal budget:**
11,8 miljoen euro (excl. btw, excl. erelonen)
- **Erfgoedpremie Vlaamse overheid:**
3,3 miljoen euro,
via meerjarenovereenkomst voor de restauratie van historische districtshuizen
- **Projectleider:**
Dries Vermunicht, architect
dries.vermunchicht@antwerpen.be
- **Beheersplan:**
<https://plannen.onroerenderfgoed.be/plannen/255>

FREDERIK BEYENS

Voldoende competente medewerkers vinden is een enorme uitdaging in de woonzorgcentra. De komende jaren zal deze strijd nog feller worden door de stijgende zorgbehoefte en het grote aantal medewerkers die weldra op pensioen gaan. Je profileren als aantrekkelijke zorgwerkgever is dus noodzakelijk. Zelfroosteren kan daarbij helpen.

Zelfroosteren maakt zorgwerk aantrekkelijk

Koen Dierick:
‘We slagen erin negentig procent van het uurrooster door de medewerkers te laten bepalen. De hoofdverpleegkundige en de directeur hebben het laatste woord om de overblijvende diensten in te vullen.’

In de woonzorgcentra liggen de loonbarema's vast. Met loon zul je dus het verschil niet maken ten opzichte van andere werkgevers. Wanneer je sollicitanten de mogelijkheid geeft hun uurrooster mee te bepalen, heb je als werkgever een sterke troef in handen. Want weekend- en avondwerk wegen vaak door op de combinatie werk-privé. Door het zelfroosteren bepalen medewerkers mee wanneer ze werken en dat geeft ademruimte en minder ervaren druk.

Hoe werkt zelfroosteren?

Bij zelfroosteren komt het uurrooster in verschillende fasen tot stand. ‘De directeur bepaalt hoeveel mensen er per functie nodig zijn en op welk moment,’ vertelt Koen Dierick, directeur bij wzc Karel Picqué in Deinze. ‘Medewerkers geven tijdens de wensfase aan welke openstaande diensten zij kunnen opnemen. Dit mag tijdens de werkuren gebeuren, maar de meesten vullen het lijstje liever thuis in, vaak met de agenda van de

partner en de kinderen ernaast.’ Daarna volgt de schuiffase en wisselen medewerkers onderling. ‘Zo slagen we erin negentig procent van het uurrooster door de medewerkers te laten bepalen. De hoofdverpleegkundige en de directeur hebben het laatste woord om de overblijvende diensten in te vullen. Dan kloppen we het uurrooster af in de definitieve fase.’

Het systeem invoeren vergde natuurlijk wel wat tijd en bijsturing. Koen Dierick: ‘Om dit project te doen slagen brachten we de medewerkers en de vakorganisaties bijeen in een werkgroep. We nemen telkens hun opmerkingen mee om bij te sturen. Bij de start van het project zijn we vertrokken van een volledig vrije invulling tijdens de wensfase. Na een proefperiode beslisten de verzorgenden de weekends toch op voorhand vast te leggen. De verpleegkundigen vullen zelf hun weekends in, maar de meningen zijn verdeeld. Misschien keren we toch terug naar een vaste regelmaat van één op twee.

Voordelen afwegen

Autonomie en de mate waarin men zijn werk zelf kan regelen, bleken reeds een belangrijk element in verband met werkstress in het ‘job demand-control-model’ van Karasek uit 1979. Dit model analyseert de arbeidsinhoud aan de hand van twee kenmerken: de hoogte van de taakeisen (‘demands’) en de eigen ruimte voor sturingsmogelijkheden (‘control’). Het is een model dat helpt om tot stresscontrole te komen. Lokale besturen die hierop inzetten, bijvoorbeeld via het mee bepalen van uurroosters, hebben een sterke troef in handen. In dienstverlenende sectoren zoals woonzorgcentra is dit allesbehalve vanzelfsprekend. Zelfroosteren kan een niet-financieel extralegaal voordeel zijn om werkzoekenden te verleiden. Het is in ieder geval belangrijk om alle niet-financiële voordelen in vacatures duidelijk op te sommen. Veel arbeidsvoorwaarden in de publieke zorgsector lijken vanzelfsprekend, maar zijn daarom niet bekend bij sollicitanten. Werkzoekenden maken meer en meer de vergelijking en wegen voordelen bij verschillende werkgevers onderling af. Een goede werk-privébalans, het aantal vakantiedagen, bijscholingsmogelijkheden en andere sociale voordelen maken dat lokale besturen duidelijk goed scoren in vergelijking met andere werkgevers.

Zulke beslissingen nemen we telkens in overleg met de medewerkers en de vakorganisaties. We merken dat in de loop van het project de vraag “Wanneer wil ik thuis zijn?” evolueerde naar “Wanneer wil ik werken?”

‘Op die manier werken we nu al vijf jaar. We maken het uurrooster telkens drie maanden op voorhand. De zomermaanden leggen we al eind januari vast. Elk systeem heeft zijn voor- en nadelen. Medewerkers vinden het lastig om minder zicht te hebben op de langtermijnplanning, bijvoorbeeld wanneer iemand een lange reis wil maken. We proberen daar flexibel mee te zijn. De solidariteit onder de collega’s is heel belangrijk. Uiteindelijk maakt inspraak dat de medewerkers controle ervaren en dus minder werkstress hebben. Maar naast de voordelen voor de medewerkers zelf, bespaart het zelfroosteren een pak tijd voor de leidinggevenden. Zo kunnen zij hun tijd besteden aan essentiële taken. Dit maakt ook hun werk aantrekkelijker. Dit is voor ons een belangrijke troef

bij de zoektocht naar nieuwe leidinggevenden, want ook die vacatures zijn moeilijk in te vullen. De mogelijkheid tot zelfroosteren trekt sollicitanten over de streep om bij ons te komen werken. Voor ons is het duidelijk, de voordelen van zelfroosteren wegen zeker op tegen de nadelen. En vooral: onze medewerkers willen niets anders meer!’

Positieve evaluatie bij Mintus Brugge

Ook Welzijnsvereniging Mintus uit Brugge onderscheidt zich in de regio door in te zetten op zelfroosteren. Wzc Ten Boomgaarde hanteerde sinds jaar en dag een systeem waarbij medewerkers hun wensen voor het uurrooster manueel konden opgeven. Het nadeel was dat de snelsten hun wensen in vervulling zagen gaan. Wie bijvoorbeeld moest wachten op de planning van de partner, was daardoor vaak te laat. ‘Daarom startten we in juni 2021 met een proefproject met het softwareprogramma Timecare. Nu geven medewerkers aan op welk moment ze

Jeroen Bogaert:
‘In de zorgdiensten is plaatsonafhankelijk werken natuurlijk niet helemaal mogelijk, maar met de factor “tijd” kunnen we meer autonomie geven aan onze medewerkers via zelfroostering.’

Onderdeel van
**IDEA
GROUP**

MONDÉA

PARTNER VAN STERKE ORGANISATIES

Surf naar www.mondea.be

SAMEN

VERANDERING

WAARMAKEN

STEFAN DE WICKERE

Tips voor starters 'zelfroosteren'

Werk projectmatig en zorg van in het begin voor een breed draagvlak. Niets is gevoeliger dan wijzigingen aan uurroosters.

Verandering roept weerstand op. Werk met een testperiode. Stuur zo nodig bij na evaluatie.

Vermeld zelfroosteren ook duidelijk als troef aan sollicitanten.

Maddy Van den Bergh: 'We zijn nog niet zolang bezig, dus medewerkers moeten nog wat wennen aan de manier van werken. Maar ik zie nu al dat we evolueren naar een cultuur van gedeelde verantwoordelijkheid tussen medewerkers.'

willen werken en vervolgens overleggen de collega's onderling om de problemen in de planning op te lossen.

'Recent polsten we naar de tevredenheid over zelfroosteren bij de medewerkers. Maar liefst 71% evalueert het positief. Daarom voeren we dit nu ook in een hele resem andere diensten in, zoals de zes andere woonzorgcentra, de verenigingen De Blauwe Lelie en Ons Huis (respectievelijk kinderopvang en begeleiding van personen met een beperking) en het magazijn van onze vereniging Rudderstove die instaat voor maaltijdzorg. Dit past in ons globaal "Activity Based Teamwork-plan", waarbij we plaats- en tijdonafhankelijk in team willen werken. In de zorgdiensten is plaatsafhankelijk werken natuurlijk niet helemaal mogelijk, maar met de factor "tijd" kunnen we meer autonomie geven aan onze medewerkers via zelfroostering,' zo vertelt Jeroen Bogaert, businesspartner bij Mintus. 'Deze troef willen we als werkgever uitspelen door hier extern over te communiceren. Op die manier profileren we ons als werkgever met een goede werk-privébalans. Zo hopen we sollicitanten te verleiden om bij ons te komen werken,' besluit hij.

Innovatief organiseren bij Zorgbedrijf Rivierenland

Bij Zorgbedrijf Rivierenland (Mechelen en Sint-Katelijne-Waver) begon woonzorgcentrum Bosbeekhof vorig jaar met zelf-

roosteren. Directeur Maddy Van den Bergh van Bosbeekhof is gematigd positief: 'Maand na maand maken wij de uurroosters op. Deze manier van werken is innovatief binnen onze organisatie. In de schuiffase lukt het nog niet altijd om tot een oplossing te komen. Daardoor is er binnen het team iemand aangeduid om samen met de teamcoach de collega's te stimuleren om shifts met elkaar te wisselen indien nodig. We zijn nog niet zolang bezig, dus medewerkers moeten nog wat wennen aan de manier van werken. Maar ik zie nu al dat we evolueren naar een cultuur van gedeelde verantwoordelijkheid tussen medewerkers. Bij zelfroosteren moet je sterk inzetten op de teamcohesie. Ook de rol van de leidinggevende coach blijft essentieel,' vindt Maddy Van den Bergh. Sollicitanten reageren positief op de mogelijkheid om zelf te roosteren. Vooral omdat ze de diensturen dan gemakkelijker kunnen inpassen in de privésituatie zoals bij co-ouderschap of de uren van kinderopvang.

MIKE DESCHAMPS
VVSG-stafmedewerker
personeel in de zorg

extenso

DE ESSENTIËLE DIGITALE KENNISDATABANK VOOR IEDER LOKAAL BESTUUR

Extenso is een **digitale kennisdatabank** en een **onmisbare tool voor ieder Vlaams lokaal bestuur**. Met één abonnement krijgen alle medewerkers en alle mandatarissen binnen jouw lokaal bestuur toegang tot dit digitaal platform.

ALS ABONNEE KRIJG JE TOEGANG TOT HET KENNISNETWERK VAN MAAR LIEFST VIER KENNISPARTNERS UIT DE PUBLIEKE SECTOR:

- De overheidsdatabank **Pinakes** voor rechtstreekse communicatie met overheden en social profit, volledig GDPR-proof.
- De gecoördineerde en gecodificeerde wet- en regelgeving, vragen en antwoorden, omzendingbrieven, parlementaire vragen en rechtspraak voor lokale besturen van **Inforum**.
- Meer dan 250 publicaties van **Politeia**, de vakuitgever voor de publieke sector.
- Alle functionaliteiten van het **VVSG**-kennisnetwerk.

WIL JE EXTENSO GRAAG
EERST UITTESTEN
ALVORENS TE ABONNEREN?

- SCAN DEZE QR-CODE.
- REGISTREER OF MELD JE AAN.
- GEEF EEN ZOEKOPDRACHT IN EN TEST EXTENSO UIT.

Voor meer informatie, een gratis demonstratie en de verschillende abonneermogelijkheden, mail naar extenso@pinakes.be.

Roeselare verlaagt drempels voor delen en repareren

Er beweegt wat in Roeselare. De stad is een overtuigd voorstander van de herstel- en deeleconomie en werkt actief aan de integratie van nieuwkomers in het sociale weefsel. In dit artikel bekijken we verschillende inspirerende projecten.

Tachtig procent van onze spullen gebruiken we hooguit één keer per maand. Verrast? Denk aan een boormachine voor een klusje, een tandem voor een uitstap, een barbecuestel voor een feestje... Die spullen hebben wel een grote impact op het milieu. Om nieuwe spullen te produceren en te vervoeren heb je grondstoffen en energie nodig. Afgedankte spullen vormen een grote afvalberg. De hoeveelheid elektronisch afval groeit wereldwijd driemaal sneller dan de wereldbevolking. De gemiddelde Europeaan produceert er jaarlijks 16,2 kg van. Door te delen en te herstellen hoeft er minder geproduceerd te worden en reduceren we de CO₂-uitstoot. Ook burgers willen hun steentje hieraan bijdragen. Roeselare geeft zijn volle steun en medewerking aan volgende projecten.

Sharepair: ondersteuning burgerbeweging voor circulaire economie

Het project 'Sharepair - Digital Support Infrastructure for Citizens in

the Repair Economy' is een samenwerking tussen zeventien partnerorganisaties in Noordwest-Europa en zet zich in voor een meer geïntegreerde en burgergerichte herstel-economie.

De stad Roeselare streeft naar herstel door bestaande burgerbewegingen zoals repaircafés te ondersteunen en nieuwe partnerschappen vorm te geven. De stad wil burgers in staat stellen om zelf, met elkaar of met professionele hulp, meer te repareren in plaats van defecte toestellen zomaar weg te gooien. Schepen Michèle Hostekint: 'Roeselare faciliteert maandelijks activiteiten in de stad: repaircafés, herstelavonden en uitwisselsessies. In 2021 werden zo'n 82 toestellen hersteld, er werd 476 kg afval vermeden en 5366 kg CO₂ uitgespaard. We berekenen dit aan de hand van hersteldata via fixometer. We lanceerden in oktober een Roeselaars Repareerplatform (roeselare-repareert.be) met een repairmap met overzicht van alle herstelbedrijven in Roeselare.'

Met het proefproject Superdelers, ondersteund door de Vlaamse overheid, ontwikkelen Roeselare en Berchem een inclusieve community rond spullenbibliotheken, gedragen door het deelplatform Peerby en een gemeenschapsmunt.

Superdelers: drempels van deeleconomie verlagen

Delen is dan wel in opmars, mainstream is het nog lang niet. Een gebrek aan vertrouwen in digitale platformen, aan vertrouwdheid met de technologie, zorgen over wanneer het misloopt en andere heel praktische zaken zoals het transport, beheer of onderhoud zijn reële drempels. Met Superdelers, een proefproject met de steun van de Vlaamse overheid, ontwikkelen Roeselare en Berchem een inclusieve community rond spullenbibliotheken, gedragen door het deelplatform Peerby en een gemeenschapsmunt. In Roeselare heet die TalentO (zie verder). Centraal staan het beheer of de zorg voor materialen, het waarderen van inzet en het ontwikkelen van vaardigheden hiervoor.

VOC Opstap startte in Roeselare een uitleendienst voor vrijetijdsmateriaal. Voor een klein prijsje of TalentO kun je er spullen zoals puzzels, volksspelen of snoezelmateriaal lenen. Vrijwilligers dienen als aanspreekpunt, staan in voor het onderhoud en brengen zelfs materiaal tot bij je thuis. Als Opstap het product zelf niet heeft, helpen ze met zoeken op het Peerby-platform, waar je spullen van je burens kunt lenen. In workshops leer je het materiaal beter gebruiken en herstellen.

De gemeenschapsmunt Talent0 wordt in Roeselare ingeschakeld in sociale netwerking en participatie voor nieuwkomers. Met uitgesproken positief resultaat.

Amaryllis Debusschere, project- en vrijetijdsmedewerker VOC Opstap: 'Het project kende een trage start, enerzijds door corona en anderzijds is het natuurlijk iets gloednieuws in Roeselare. Ondertussen begint het echt te rollen en komen we met allerlei verschillende mensen in contact. Zo zocht iemand een beamer voor een filmavond op weekend. Een leerkracht uit Roeselare was dan weer via Peerby op zoek naar volksspe-len en kwam zo bij ons terecht.'

Je tijd en talenten delen via Talent0

Vanaf 2022 is er een vierde pijler binnen het nieuwe integratie- en inburgerings-decreet: sociale netwerking en participatie. In Roeselare zetten ze daar op een innovatieve manier op in, namelijk met de gemeenschapsmunt Talent0 die sinds 2018 in omloop is in Roeselare.

De doelstellingen zijn driedig: integratie en sociale inclusie, talent- en competentieversterking en zinvolle vrijetijdsbesteding. Door iemand te helpen, iets te organiseren of mee te werken aan een feest in de buurt verdien je Talent0. Deze gemeenschapsmunt krijg je dus in ruil voor je inzet voor de gemeenschap. Je kunt hem bij deelnemende organisaties omruilen voor allerlei voordelen zoals theatertickets, treinkaarten, zwembeurten, drankjes en hapjes.

Zoë Degroote, vrijetijdsmedewerker VOC Opstap, werkt als matchmaker tussen de vrijwilligers en organisaties

Gemeenschapsmunten

Een gemeenschapsmunt, ook lokale of complementaire munt genoemd, is een betaal- of ruilmiddel dat naast het gewone geld gebruikt wordt om speciale lokale doelen te realiseren. Ze vervangen dus geen euro's maar werken aanvullend.

Met een eigen munt kun je als groep zaken waarderen die vandaag te weinig of helemaal niet gewaardeerd worden, materieel dan toch: vrijwilligerswerk, burenhulp, lokaal winkelen... Bovendien bouw je samen aan een sterk netwerk van mensen, handelaars en organisaties die elkaar vinden, helpen, bij elkaar aankopen enzovoort. In het artikel hadden we het over de Talent0, maar we geven graag nog een paar voorbeelden.

In de Robotwijk in Gent bloeien de Torekes al meer dan tien jaar. Men zet er in op milieu, sociale cohesie en buurtzorg. Dat de gemeenschapsmunt een succes is, bewijzen de spectaculaire inzet van vrijwilligers (10.000 uur per jaar) en het feit dat kansengroepen bereikt worden.

In Bonheiden wordt naar school fietsen gestimuleerd dankzij de fietsdukaten. Het

percentage fietsende kinderen steeg er van 12 naar 65.

Elke inwoner die zijn steentje bijdraagt aan een beter Sint-Niklaas - door bijvoorbeeld lokaal te kopen, te sorteren, vrijwilligerswerk te doen - kan sinds maart Sengzen verdienen. Die munten hebben een effectieve geldwaarde en kunnen alleen in Sint-Niklaas uitgegeven worden.

En niet alleen in Vlaanderen vind je gemeenschapsmunten, er zijn maar liefst 4000 projecten wereldwijd, van Kenia tot Brazilië. Voor meer voorbeelden en uitgebreide beschrijvingen van initiatieven en toepassingen verwijzen we graag naar www.muntuit.be. Muntuit vzw ontwikkelt, adviseert en promoot gemeenschapsmunten. hallo@muntuit.be, T 0487 296 535

en getuigt dat ze helemaal opfleurt van de persoonlijke verhalen: 'Bij een eerste kennismaking was een nieuwkomer erg geïnteresseerd in onze wandelclub. Ze was heel timide, onzeker over haar Nederlands. Ze bloeide helemaal open, spreekt nu zelfzekerder en gaat zelfs meehelpen met de organisatie! Het buurthuis TofvanTinneke linkten we aan twee vrijwilligers uit het vluchthuis. Ze koken op maandag soep en op woensdag organiseren ze mee activiteiten voor de kinderen. Het buurthuis zegt dat de soep verrukkelijk is en dat er nu

veel meer kinderen naar de activiteiten komen.' —

SAAR FIVEZ
Muntuit

Op muntuit.be vind je het draaiboekje gemeenschapsmunten als hefboom voor integratie en zelfontplooiing
Of contacteer VVSG-stafmedewerker inclusie en vermaatschappelijking van zorg Dany Dewulf via dany.dewulf@vvsq.be of Elke de Taeye via elke.detaeye@vvsq.be

Beter nadenken over productontwerp om afval te voorkomen

We noemen onszelf kampioenen in sorteren, we streven naar zo weinig mogelijk afval en zeker restafval, maar we zitten nog veel te dikwijls met de handen in het haar, omdat sorteren lastiger is dan eigenlijk zou mogen. Als producenten van bij het ontwerp rekening zouden houden met vlotte recyclage of verwerking, zou het een pak makkelijker zijn.

Interafval, het samenwerkingsverband van de VVSG en alle Vlaamse afvalintercommunales, vindt dat ontwerpers nog te weinig rekening houden met de afvalfase van hun producten. Veel producten zijn gemaakt uit verschillende soorten materialen die samen niet recycleerbaar zijn. Vooral bij wegwerpverpakkingen zien we nog te veel problematische productontwerpen. Nu alle plastic verpakkingen in de nieuwe blauwe zak mogen, duiken er nog altijd verpakkingen op die uiteindelijk in de restfractie belanden.

Moeilijke sorteerhandelingen

Als we het Vlaams Verpakingsplan moeten geloven, dan zouden alle verpakkingen tegen 2025 recycleerbaar, composteerbaar of herbruikbaar zijn. Er zijn producenten die inspanningen leveren om deze doelstelling te halen, maar vaak wordt de verantwoordelijkheid dan naar de burger doorgeschoven. Bijvoorbeeld bij doorzichtige flessen met een gekleurde wikkel die de fles bijna volledig bedekt. Zulke verpakkingen kunnen een oplossing zijn ter vervanging

van gekleurde, niet-recycleerbare flessen. Maar de producenten vragen aan de burger om de geperforeerde wikkel te verwijderen en apart in de pmd-zak te steken. In de praktijk is dat een moeilijke sorteerbodschap en belandt een deel van deze flessen in de restfractie omdat de wikkel nog aanwezig is.

Nog zo'n verpakking is een charcuterieverpakking bestaande uit papier en plastic. Het is een verpakking met een goede bedoeling die zijn effect echter mist. Samen zijn de materialen namelijk niet recycleerbaar en de sorteerinstallatie kan ze niet van elkaar scheiden. Daarom vraagt men aan de burger om de verschillende materialen uit elkaar te trekken. Het gedeelte papier mag bij het papier en kartonafval en het gedeelte plastic bij het pmd. Dat is opnieuw een moeilijke sorteerbodschap. In de praktijk belanden deze verpakkingen in hun geheel in de pmd-zak en bijgevolg ook in de restfractie.

Nog te weinig inspanningen

Voor sommige verpakkingen zoals bio-afbreekbare plastics zien we

weinig tot geen inspanningen van de producenten om deze van de markt te weren. Ze lijken heel goed op de andere plastics, maar zijn niet recycleerbaar, vergistbaar of composteerbaar via de reguliere afvalinzameling. Eigenlijk behoren ze dus niet tot de circulaire economie.

Interafval heeft nog meer bedenkingen bij het gebruik van bio-afbreekbare plastics. In het milieu breken ze nooit volledig af en dragen zij bij aan de zwerfvuilproblematiek. Interafval vindt dat het beleid voor zulke kunststoffen dringend moet worden bijgesteld.

Nog zo'n verpakking waarvoor producenten maar weinig inspanningen leveren, zijn de welbekende pizzadozen. Deze mogen in principe bij het papier en karton, als ze niet te vervuild en dus te recyclen zijn. In de praktijk is het voor de burger moeilijk te bepalen wanneer een pizzadoos recycleerbaar of niet recycleerbaar is. Bovendien is het lastig zo'n grote vervuilde doos in de restafvalzak te proppen, waardoor ze dan toch in het papier en karton belandt. Pizzadozen komen als recycleerbare verpakking op de markt, maar komen onvermijdelijk grotendeels in de restafvalfractie terecht. Producenten moeten hier beter over nadenken bij het ontwerp of een herbruikbaar alternatief aanbieden.

Opgepast met restafvalcijfers

In het Vlaams Energie- en Klimaatplan heeft Vlaanderen zich geëngageerd de hoeveelheid restafval terug te dringen tot 100 kg huishoudelijk

De recycleerbaarheid van een verpakking zou van bij de start zeker moeten zijn en niet mogen afhangen van de sorteerhandelingen van de burger.

restafval naar selectieve fracties. Dit kan de kwaliteit van de selectieve fracties in gevaar brengen. Het zal dan ook een aandachtspunt zijn om zoveel mogelijk recycleerbare afvalstromen uit het restafval te halen en effectief te recyclen. Maar dan moeten in de eerste plaats ook producenten meer inspanningen leveren om recycleerbare producten op de markt te brengen. Interfaval dringt erop aan de kwaliteit van de selectief ingezamelde stromen en de reststromen ervan goed op te volgen.

Probleem aan de bron oplossen

Eigenlijk kan het niet dat er nog altijd nieuwe verpakkingen in omloop komen die niet recyclebaar zijn of verpakkingen waarbij men de verantwoordelijkheid bij de burger legt. De recycleerbaarheid van een verpakking zou van bij de start zeker moeten zijn en niet mogen afhangen van de sorteerhandelingen van de burger. Daarnaast moet die burger meer herbruikbare alternatieven krijgen, zodat er minder afval ontstaat bij aankoop van levensmiddelen. Met de veralgemening van de nieuwe blauwe zak recyclen we wel meer, maar het afval blijft een enorme milieu-impact hebben. Recyclage mag geen excuus zijn om massaal wegwerpproducten op de markt te blijven brengen. —

LOES WEEMAELS

Projectmedewerker Verpakkingsafval VVSG-Interafval

restafval per inwoner tegen 2030. Het kan niet de bedoeling zijn dat deze doelstelling leidt tot een verschuiving van

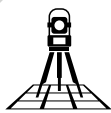
restafval per inwoner tegen 2030. Het kan niet de bedoeling zijn dat deze doelstelling leidt tot een verschuiving van

Topografische oplossingen & digitalisering

Genereren en delen van data voor al uw projecten

3D scanners en software

Totaalstations

GNSS

 ALLTERRA
Lid van de groep >|< ARKANCE

 Trimble
Gemachtigd Agent

AllTerra BeLux
www.allterra-belux.com
T : + 32 (0) 9 277 16 00
info@allterra-belux.com

Schoolsegregatie tegengaan met School in zicht

Veel jonge ouders kennen van de school in hun buurt hooguit de poort. Omdat mensen uit hun vriendenkring al eerder voor een school verderop kozen, weten ze niets over de buurtschool en denken ze er zelfs niet aan bij hun keuze. Vooroordelen en angst over het niveau van de zogenaamde concentratieschool zijn meestal onterecht: scholen met een divers publiek blinken net uit in onderwijsdifferentiatie. School in zicht biedt ouders de kans de school om de hoek beter te leren kennen. Daarmee zet het project een rem op de schoolvlucht en gaat het segregatie in het basisonderwijs tegen.

School in zicht vzw start in 2006 als een kleinschalig project in Antwerpen-Noord en Oud-Borgerhout. Marieke Smeyers, moeder van een instapper, merkt tijdens haar zoektocht naar een school een enorme pendelbeweging door de meer kansrijke ouders in haar

buurt. Die leggen elke dag kilometers af naar een school aan de rand van de stad, terwijl de meer kansarme kinderen te voet naar de buurtschool gaan. Met indicatorpercentages tot wel 90% zijn die scholen geen weerspiegeling van hun buurt meer. Marieke zet een campagne op om

ouders samen te brengen en te informeren over de scholen bij hen om de hoek. Spoel een vijftiental jaren verder, en het School in zicht-project is actief in negen steden en gemeenten en breidt nog altijd uit.

Door jarenlang expertise op te bouwen slaagt School in zicht erin

Schoolvlucht:

de keuze van kansrijke ouders die scholen in hun buurt overslaan en hun kinderen naar een school buiten het centrum sturen

Indicatorpercentage:

het percentage leerlingen op school die in het vorige of huidige schooljaar een schooltoeslag (hebben) ontvangen, of van wie de moeder geen diploma secundair onderwijs heeft

Buurtschool:

een school vlak bij de eigen woonplaats, met een populatie die idealiter een afspiegeling van de buurt is

WE HAVE HEART. COPYRIGHTS BY VIVES COUSSEMONT

Dat elke regio anders is, werd het afgelopen projectjaar het duidelijkst door de verschillende interpretaties van de coronamaatregelen. Zo organiseerde School in zicht in januari naast de 'gewone' Infoavond met scholenmarkt nog drie varianten, en vonden in februari vier soorten Openschooldagen plaats. Echt maatwerk!

doelgerichte activiteiten op te zetten om ouders te ondersteunen bij een bewuste schoolkeuze. Door nauw samen te werken met lokale besturen en partners speelt de organisatie in op de specifieke sociaal-demografische context van een stad of gemeente.

De buurtschool

School in zicht gelooft dat alle betrokkenen winnen als scholen echte buurtscholen zijn. Uiteraard geldt dat voor de scholen zelf, die een sterker netwerk in de buurt ontwikkelen. Voor ouders is het vooral heel praktisch: ze trotseren het drukke ochtendverkeer niet en kunnen te voet of met de fiets naar school. Dat levert niet alleen tijdswinst op, het is ook gemakkelijk en beter voor het milieu. Voor kinderen is het prettig als de schoolvriendjes om de hoek wonen: samen spelen is makkelijker en ze komen elkaar overal tegen.

Bovendien is een gezonde sociale mix op school een pluspunt voor de leerlingen. Hun leefwereld vergroot doordat ze in contact komen met kinderen uit alle lagen van de bevolking. Daardoor worden bepaalde evidenties die ze thuis meekrijgen doorbroken, ontwikkelen ze minder vooroordelen en raken ze het vanzelf gewend om met allerlei mensen samen te werken. Goed voor later!

School in zicht in de praktijk

School in zicht richt zich op de kansrijke schoolzoekende ouder. Dit zijn voornamelijk middenklassenouders met een eerste kindje dat het aankomende schooljaar gaat instappen. (In project-

Tussen 2014 en 2021 namen in Lokeren en Mechelen in totaal 1180 gezinnen deel aan minstens één van de activiteiten. Van die 1180 gezinnen werden uiteindelijk 614 kinderen ingeschreven op een School in zicht-school.

jaar 2021-2022 waren dat dus ouders van eerstgeboren kindjes uit 2020.) Tijdens de School in zicht-activiteiten leren ouders de scholen uit hun buurt op een laagdrempelige manier kennen. De Infoavond met scholenmarkt is een eerste ontmoeting tussen scholen en ouders én tussen ouders onderling. Tijdens de Openschooldagen zien ouders de scholen echt in actie, terwijl ze worden rondgeleid door de directie.

Momenteel loopt School in zicht in negen Vlaamse steden en gemeenten: Boom, Hasselt, Lokeren, Mechelen, Oostende, Roeselare, Tienen, Willebroek en Zele. Geen enkele regio is hetzelfde. De selectie van de deelnemende scholen, de gebiedsafbakening voor de communicatiecampagne, de organisatie van de activiteiten: het verloopt overal net even anders. Daarom werkt het project nauw samen met het lokale bestuur om zo goed mogelijk rekening te houden met de individuele situatie van een stad of gemeente.

School in zicht blijft in beweging. Behalve in Lokeren en Mechelen had het project in alle regio's dit jaar voor het eerst plaats. Bovendien is School in zicht onderdeel van het nieuwe Plan Samenleven dat streeft naar meer diversiteit in de samenleving en dit jaar wordt uitgerold in Vlaanderen.

KAREN SCHETS EN EMMA WOUDEBERG
projectmedewerkers School in zicht

Zie je in jouw stad of gemeente ook een pendelbeweging van schoolvluchtende ouders? Is de sociale mix op de scholen uit balans? Neem gerust contact op om de situatie in jouw regio onder de loep te nemen. Het School in zicht-project kan op stads-, wijk- of buurtniveau worden uitgevoerd om segregatie in het basisonderwijs zo goed mogelijk tegen te gaan.

info@schoolinzicht.be, T 03 270 38 03,
www.schoolinzicht.be

Snel zoeken in het preventieaanbod:

Wat verwachten hulp- en zorgverleners?

Voorkomen is beter dan genezen, en er is geen betere manier om ziektes te voorkomen dan een gezonde levensstijl. Toch verwijst amper vijf procent van de hulp- en zorgverleners cliënten systematisch door naar het preventieve aanbod dat inzet op die gezonde levensstijl. Een online zoektool, een 'preventiezoeker', zou hen daarbij kunnen helpen. Die tool moet tijdwinst opleveren en in één oogopslag het aanbod op maat van de cliënt zichtbaar maken. Dat blijkt uit een onderzoek waaraan 170 Gentse hulpverleners deelnamen.

Artsen geven aan dat doorverwijzen naar het preventieaanbod niet vlot verloopt. Dat komt onder meer doordat het preventielandschap, met uiteenlopende thema's als gezond eten, slapen, bewegen of sociale contacten, heel versnipperd is. Artsen zien door de bomen het bos niet meer. Bovendien werken zij, maar ook andere hulpverleners, onder hoge druk en moeten ze hun cliënten op korte tijd helpen. Dat kan vooral nadelig zijn voor kwetsbare groepen met minder gezondheidsvaardigheden die net het meest te winnen hebben bij preventie.

Een online zoektool waarmee je het laagdrempelige preventieaanbod op maat van de cliënt snel en makkelijk terugvindt, zou dus zeker grote voordelen bieden. Een huisarts kan een patiënt met overgewicht dan bijvoorbeeld makkelijk doorverwijzen naar laagdrempelige beweglessen in de wijk. Of een maatschappelijk werker kan een vluchteling een groepscursus aanraden om zijn of haar mentale weerbaarheid te verhogen.

Aan welke eisen moet zo'n preventiezoeker voldoen? Eerstelijnszone Gent, de stad Gent (Dienst Gezondheid en Zorg), Logo Gezond+ en het

Netwerk Gezondheidspromotie onderzochten het in samenwerking met de Arteveldehogeschool. 170 Gentse hulpverleners met uiteenlopende profielen en uit verschillende organisaties vulden tussen mei en september 2021 een online enquête in. Daarnaast werden er ook vier diepte-interviews afgenomen en was er een focusgroepgesprek.

Uit de resultaten blijkt dat de respondenten heel gelijkaardige verwachtingen van een preventiezoeker hebben. Die moet het aanbod samenbrengen in één overzichtelijk, gebruiksvriendelijk platform dat vooral tijdwinst moet opleveren. Het aanbod moet kleinschalig, laagdrempelig en wijkgericht zijn. De preventiezoeker moet zowel voor

Vorbereidend onderzoek

De respondenten aan het onderzoek van de Arteveldehogeschool waren vooral maatschappelijk werkers, maar ook verpleegkundigen, huisartsen, gezondheidspromotoren, kinesisten, psychologen en apothekers. Ze werken onder meer in wijkgezondheidscentra, ziekenhuizen, de stad Gent, OCMW Gent, CLB, CM, CAW, Kind & Gezin, Samenlevingsopbouw, Het Pakt of De Sloep. De meest voorkomende doelgroepen waar de respondenten mee werken, zijn mensen in een kwetsbare situatie (69 procent), mensen in armoede (61 procent) en mensen met een psychische kwetsbaarheid (57,5 procent).

hulpverleners als voor de patiënten zelf toegankelijk zijn. De belangrijkste filterfuncties zijn: prijs, locatie en trefwoord. Bij alle activiteiten moeten prijs, doelgroep, bereikbaarheid en toegankelijkheid vermeld worden. Belangrijke functies zijn ook een printbare versie en een Google translate-optie. De preventiezoeker moet een overzicht van de Gentse organisaties geven die preventief aanbod organiseren, mét een aanspreekpunt en contactgegevens voor vragen. Het aanbod in de tool moet uiteraard up-to-date gehouden worden. Bovendien is werven- de en weerkerende communicatie een must om de preventiezoeker breed bekend te maken.

De ontwikkeling van een nieuwe tool vraagt duidelijk een groot budget en blijvende personeelsinzet. Maar door het gat dat de coronapandemie geslagen

Ondanks het bewezen nut gaat er in de gezondheidszorg nu amper twee procent van het budget naar gezondheidsbevordering en ziektepreventie, wat ondermaats is.

heeft, is het momenteel niet evident om daar projectmiddelen voor te vinden. De stad Gent alleen trok al 21,9 miljoen euro uit om de directe gevolgen van corona op te vangen. Maar niet enkel in Gent is er een behoefte aan een preventiezoeker: alle eerstelijnszones zouden die goed kunnen gebruiken. Samenwerking op Vlaams niveau zou dus ideaal zijn. De werkgroep die in Gent rond preventie werkt, onderneemt daarvoor verdere stappen.

Overzichtspagina

In afwachting van de ontwikkeling van een preventiezoeker is er nu al een overzichtspagina met laagdrempelig preventieaanbod uitgewerkt op de website van ELZ Gent: www.eerstelijnszone.be/gezond-leven-stimuleren-in-gent. Zestig procent van de respondenten uit het onderzoek geeft aan tevreden te zijn over die pagina, wat een stimulans is om ze verder uit te werken en te verfijnen. 'Zelf krijgen we meestal vragen over finan-

voor een **accurate** en **efficiënte** bedeling

Uw ongeadresseerd drukwerk accuraat, betaalbaar én ecologisch vriendelijk bedeld? Met of zonder opmaak en drukken? Dat kan voortaan ook voor uw gemeente!

Persoonlijke service dragen wij hoog in het vaandel. Neem vrijblijvend contact met ons op, u merkt dadelijk het verschil.

Uw partner voor kwaliteitsvolle bedelingen!

Turnhoutsebaan 185 bus 1
B-2970 Schilde
0800 64 400
info@vlaamsepost.be
www.vlaamsepost.be

ciële zaken,' vertelt Dominique Rigoir, onthaalmedewerker Welzijnsbureau Bloemekenswijk. 'Af en toe verwijst ik bijvoorbeeld in geval van eenzaamheid door naar het lokaal dienstencentrum, maar het is heel goed om te weten dat er nu ook een preventiepagina beschikbaar is met een overzicht van het wijkgerichte aanbod, zodat we zaken gericht kunnen meegeven. Dat doet ons ook stilstaan bij het belang van preventief werken.'

Als alle hulpverleners inzetten op preventie, kan dat grote gezondheidswinst opleveren. In Vlaanderen is immers een op de vijf sterfgevallen in theorie vermijdbaar: 87 procent kan voorkomen worden (zelfdodingen, longkanker, hartfalen) en 33 procent is behandelbaar (borstkanker, dikkedarmkanker, hartfalen, beroerte). Een mooi voorbeeld is dikkedarmkanker. In Vlaanderen kan sedert 2013 iedereen van 56 tot en met 74 jaar gratis deelnemen aan het bevolkingsonderzoek naar dikkedarmkanker. Het aantal gevallen daalde daardoor van meer dan 35 per 100.000 inwoners

niet deel aan het bevolkingsonderzoek, in Gent is dit 56,4 procent.

De switch naar preventie

Ondanks het bewezen nut gaat er in de gezondheidszorg nu amper twee procent van het budget naar gezondheidsbevordering en ziektepreventie, wat ondermaats is. De enquête bevestigt ook het vermoeden dat maar weinig hulpverleners systematisch doorverwijzen naar het preventieaanbod: amper vijf procent. Het gaat dan voornamelijk om gezondheidspromotoren, huisartsen en hulpverleners binnen de wijkgezondheidscentra.

Tijdsdruk en een versnipperd preventieaanbod zijn niet de enige oorzaken voor dat lage percentage. Huisartsen wijzen erop dat mensen vaak te lang wachten en pas langskomen als ze ziek zijn, wat preventiegericht werken uiteraard bemoeilijkt. Ook de patiënt moet dus nog overtuigd worden van het belang van preventie. Kortom, er is duidelijk meer nodig dan een nieuwe zoektool

Ook de patiënt moet nog overtuigd worden van het belang van preventie. Kortom, er is duidelijk meer nodig dan een nieuwe zoektool om de omslag naar preventie te maken.

per jaar bij de start tot maar 30 in 2020. Toch neemt in Vlaanderen 51,5 procent

om de omslag naar preventie te maken.

Tegelijk blijkt uit de diepte-interviews en het focusgroepgesprek dat hulpverleners wel een hoge nood ervaren aan een laagdrempelig betaalbaar preventieaanbod, zowel individueel als in groep. Ook de lange wachtlijsten voor aanbod op maat van mensen met een beperking of met psychische kwetsbaarheid blijven een heikel punt. Lien van Oyen, gezondheidspromotor bij Wijkgezondheidscentrum Malpertuus, formuleert het zo: 'In de Gentse wijkgezondheidscentra zien we almaar meer jongeren en kinderen met overgewicht. De coronapandemie heeft dat nog versterkt. Wijkgezondheidscentra spelen daarop in. Zo organiseren we workshops over gezonde voeding en opvoeding voor jonge gezinnen, in samenwerking met wijkpartners. Sommige wijkgezondheidscentra hebben ook een diëtist in huis. Dat biedt mogelijkheden. Zelfstandige privédiëtisten zijn vaak te duur voor wie het aanbod nodig heeft.'

Binnen Eerstelijnszone Gent maken de stad en de vele gezondheids- en welzijnspartners al jaren werk van preventie om actief en gezond te leven. Om de omslag naar preventie te verwezenlijken zet ELZ samen met al die partners in op maximale ondersteuning en vorming van de Gentse zorg- en welzijnssector. De ontwikkeling van een preventiezoeker kan daarbij een nuttig hulpmiddel zijn, niet alleen voor hulpverleners, maar ook voor de doelgroep zelf. —

vvsg

Versterken van gezondheidsvaardigheden

De VVSG werkte samen met de stad Gent om de ongelijkheid in gezondheidsvaardigheden te bestrijden. Een warme en persoonlijke ondersteuning van kwetsbare burgers is daarbij essentieel. Door de inzet van vrijwillige gezondheidsgidsen worden mensen ondersteund om hun gezondheidsvaardigheden te versterken, de toegankelijkheid naar gezondheidszorg te verhogen en aandacht te hebben voor zelfzorg en een gezonde levensstijl.

Naast de persoonlijke ondersteuning met gezondheidsgidsen zijn ook de gezondheids- en welzijnsorganisaties via inspiratiedagen, workshops en een lerend netwerk gesensibiliseerd betreffende gezondheidsvaardigheden.

Zie ook www.vvsg.be/gezondheidsongelijkheid

INGE DE ROOSE, LOTTE VERMEERSCH EN
LIEVE VANOVERSCHELDE
Dienst Regie Gezondheid en Zorg stad Gent
MICHÈLE VAN ELSLANDER EN JORA MOMMERENCY
ELZ Gent
ALEXINE VAN DE WEGHE
Logo Gezond+
CHRISTOPHE WILLE EN HERMIEN DUMOLEIN
Arteveldehogeschool

Knelpunten bij de uitvoering van het Klimaatpact

De engagementen van Vlaanderen voor het Lokaal Energie- en Klimaatpact (LEKP) zijn veel ruimer dan enkel een financiële inspanning. Een van de belangrijkste zaken zou het wegwerken van knelpunten bij de uitvoering van acties moeten zijn. Hieronder wat commentaar, knelpunt per knelpunt.

Zo staat het in de tekst verwoord: 'De Vlaamse Overheid engageert zich om: (onder andere) samen met de lokale besturen actief mee te werken aan het elimineren van de mogelijke hindernissen die lokale besturen ondervinden in het realiseren van de ambities binnen dit Pact.' Dit is voor de VVSG een minstens even belangrijk engagement als de financiële inspanning die Vlaanderen doet. Daarom hebben we een lijst van die hindernissen opgesteld, waarvan we de belangrijkste hier bespreken. De volledige nota vind je via vvsg.be/klimaatpact. We hopen dat het lijstje knelpunten snel korter wordt.

Zorg voor businesscases

De energie- en klimaattransitie is een gigantische uitdaging die veel

financiële middelen zal vragen. De gemeentelijke financiën volstaan daar vandaag niet voor. Bijkomende middelen en mankracht zijn dan ook noodzakelijk, maar dat hoeven geen publieke middelen (van belastinggeld) te zijn. De overheid, zowel Vlaams als lokaal, kan de klimaattransitie onmogelijk helemaal uit eigen portemonnee betalen. Net daarom zijn rendabele businesscases noodzakelijk. Op die manier loont het voor burgers of financiële instellingen om hun middelen in die transitie te investeren. Spaargeld is er in België/Vlaanderen immers voldoende beschikbaar. Op voorwaarde dat het iets opbrengt, is het geen probleem om financiële middelen te mobiliseren.

De taxshift die hieronder aan bod komt, is een belangrijke maatregel

om rendabele businesscases te kunnen opzetten in het thema van duurzame warmtevoorziening.

Energiedelen

Ook in verband met energiedelen en energiegemeenschappen is er veel te weinig aandacht voor de financiële aspecten en het vinden van een businesscase. Recent werd bijvoorbeeld aangekondigd dat zonnepanelen op appartementsgebouwen kunnen meedingen voor 10 miljoen euro subsidie uit het Klimaatfonds. Het zou veel gemakkelijker zijn (en een structureler beleid zijn, zie verder) om er door het diversifiëren van distributienettarieven voor te zorgen dat er geen subsidie nodig is. Vandaag betaalt een appartementsbewoner immers even veel bijdragen om de zonnestroom die op het eigen dak

Een diversifiëring van de distributienettarieven - hoe korter de afstand, hoe lager het tarief - zou het automatisch voordeliger maken om zonnepanelen op appartementsgebouwen te plaatsen.

STEFAN DEWICKEIRE

Elektrificatie zien we als een weg die we moeten inslaan voor mobiliteit en warmte. Het is dan wel logischer om minder lasten te leggen bij elektriciteit en meer op fossiele energie.

STEFAN DEWICKERE

opgewekt wordt, van de gemeenschappelijke teller naar de teller van appartement 1 in hetzelfde gebouw te brengen, pakweg twee meter ver, als iemand die klant is bij een uitbater van bijvoorbeeld een kerncentrale en zijn stroom grotendeels aankoopt aan de andere kant van het land. Zijn de aangerekende kosten minstens meer in evenwicht, dan is dit automatisch voordelig en hoeft de overheid weinig moeite te doen om zonnepanelen op appartementsgebouwen te krijgen.

Een taxshift in de energiefactuur

Vandaag wordt een groot deel van het energiebeleid betaald via de elektriciteitsfactuur. Denk maar aan groenestroomcertificaten of isolatiepremies. De ongeziene stijging van de energieprijzen heeft de situatie de voorbije maanden

veranderd, maar tot voor kort ging er van de totale elektriciteitsfactuur maar een derde naar de elektriciteit zelf. De rest waren allerlei heffingen en bijdragen. De aardgas- of stookoliefactuur wordt veel minder 'belast'. Dat is helemaal niet logisch. Elektrificatie zien we immers als een weg die we moeten inslaan voor mobiliteit (ter vervanging van vooral diesel en benzine) en warmte (ter vervanging van vooral aardgas en stookolie) om fossiele brandstoffen te vermijden. Het is een delicate periode om te sleutelen aan lasten op energie, maar het blijft veel logischer om minder lasten te leggen bij elektriciteit en meer op fossiel, zoals aardgas en stookolie. Dan stimuleren we wat wel wenselijk is en maken we duurder wat niet wenselijk is. De VVSG steunt het pleidooi van BBL en ODE Vlaanderen en vraagt dat min-

stens al wat geen rechtstreeks verband houdt met de elektriciteitsfactuur verschuift naar de andere energiedragers.

Beter structureel beleid dan calls

Veel klimaatbeleid wordt vormgegeven via calls. Deze manier van werken kan voordelen bieden in de fase van experimenten. Voor klimaat zouden we ondertussen die fase voorbij moeten zijn: het is tijd voor beleid dat ons structureel vooruit helpt en iedereen voorbij de fase van proefprojecten brengt. Calls die gericht zijn naar lokale besturen, maken dat er veel tijd van lokale ambtenaren gaat naar projecten schrijven, die soms goedgekeurd worden en soms niet. Wie geluk heeft – of gespecialiseerd personeel heeft dat goed kan schrijven –, kan zijn of haar idee uitvoeren, bij de rest belandt het weer in de kast tot de volgende call. Op die manier raken we maar met horten en stoten verder, terwijl de opdracht om klimaatneutraal en klimaatbestendig te worden tegen 2050 (of vroeger) net een hoog tempo vraagt.

Ambitie voor renovatiebeleid

Begin november vorig jaar besliste de Vlaamse regering voor het eerst om een renovatieverplichting in te voeren voor woningen die van eigenaar veranderen.

vvsg

Adaptatie

De standpunten hierboven zijn vrij recent en gericht op de activiteiten van VVSG Netwerk Klimaat, dat actief is in verband met energithema's. Maar ook wat betreft klimaatadaptatie kan het beleid nog beter. Zo werd in januari 2021 een uitgebreide nota van collega Christophe Claeys goedgekeurd in de raad van bestuur rond de Blue Deal. Je leest hem via vvsg.be/standpunt-bluedeaal. Heel wat van deze knelpunten zijn ook relevant voor de werf 'Water, het nieuwe goud' van het LEKP.

Dat is een belangrijke en positieve stap om de Vlaamse langetermijndoelstelling te realiseren (alle woningen label A tegen 2050). Maar het kan pas een begin zijn. Want de verplichting om van niveau F en E naar (slechts) D te gaan, creëert het risico dat mensen een beperkte investering doen die de verdere stappen naar niveau A in de komende 28 jaar eerder moeilijker maken dan stimuleren.

Financiering voor burgers zonder (voldoende) leningscapaciteit

Bovendien zijn de flankerende financiële maatregelen die in dezelfde visienota opgenomen werden, zowat allemaal gericht op het beschikbaar stellen van leningen. Dit helpt enkel mensen die voldoende leningscapaciteit hebben. Voor wie moeite heeft om de eindjes aan elkaar te knopen, zal een bijkomende lening geen voldoende oplossing betekenen. Voor bijna de helft van de Vlamingen is het momenteel niet of onvoldoende mogelijk om bijkomende leningscapaciteit op te nemen. De VVSG vraagt dan ook dat minstens voor die groep van burgers een financi-

eel instrument opgezet wordt (ruimer en minder complex dan het Noodkoopfonds dat vandaag al bestaat – en waarvoor een evaluatietraject lopend is).

Gedifferentieerd beleid tussen individuele en collectieve zones voor warmte

Lokale besturen worden via het LEKP aangezet om een warmteplan op te maken. Met daarin onder andere een afbakening van het grondgebied in gebieden waar duurzame warmtevoorziening in de toekomst individueel (via installaties per woning, bijvoorbeeld een warmtepomp of een andere duurzame techniek) of collectief (via warmtenetten) wordt geregeld. Momenteel zijn er echter nog heel weinig tot geen instrumenten om een dergelijke visie ook uit te voeren. Het is niet omdat er een warmtenet aangelegd wordt (eventueel via subsidiecall groene warmte) dat er dan ook een stimulant is of afgedwongen kan worden om gebouwen aan het traject daarop aan te sluiten. We denken aan zaken zoals een wat minder strenge renovatienorm

in collectieve zones: als je een woning kunt verwarmen met beschikbare industriële restwarmte, kan de investering in isolatie misschien wat beperkter worden. Voor stadskernen met veel historisch erfgoed wordt collectieve duurzame warmtevoorziening beschouwd als een mogelijkheid om klimaatdoelstellingen en erfgoedwaarde met elkaar te verzoenen. Om redenen van efficiëntie en klantvriendelijkheid tegenover betrokken beroepsgroepen zoals architecten en aannemers is het belangrijk dat dergelijke stedenbouwkundige regels uniform zijn op Vlaams niveau, maar wel verwijzend naar de lokaal vastgelegde warmtezonering. Ook het subsidiebeleid kan aangepast worden: een gebouw dat aansluitbaar is op een warmtenet moet misschien wel subsidie krijgen om dat te doen, eerder dan ondersteuning voor een individuele warmtepomp. De VVSG mag voor het warmtebeleidsplatform een aanzet geven voor toekomstige regels. —

CEDRIC DEPUYDT

VVSG-stafmedewerker energie en klimaat

**Een kopje koffie,
een wereld van verschil**

PURO®

Fairtrade Coffee
saving the rainforest

CO₂-NEUTRAAL
Puro compenseert alle CO₂-uitstoot die vrijkomt bij de teelt, de verwerking, het vershippen en het branden van onze koffie.

FAIRTRADE KOFFIE
Elk pakje Puro-koffie is 100% Fairtrade. Onze koffieboeren ontvangen een eerlijke prijs voor hun koffiebonen en een extra premie om te investeren in hun toekomst.

REGENWOUD BESCHERMEN
Voor elke verkochte kilo Puro-koffie kopen we bedreigde stukken regenwoud aan, samen met World Land Trust. Zo beschermen we al bijna 90.000 voetbalvelden aan regenwoud!

www.purocoffee.com
info@purocoffee.com · 0800 44 0 88

Van leegstand naar kunstige klimzaal

Aan de rand van het Turnhoutse stadscentrum en grenzend aan een perceel dat eigendom is van de stad Turnhout, stond het voormalige postsorteercentrum van bpost vele jaren leeg. De stad Turnhout en bpost hebben het samen een nieuwe invulling gegeven. Via de projectoproep 'Van leegstaande naar verweven werklocaties' konden de initiatiefnemers de site nieuw leven inblazen.

Toen het Vlaams Kenniscentrum, VLAIO en de VVSG een projectoproep 'Van leegstaande naar verweven werklocaties' lanceerden, namen het stadsbestuur en bpost het initiatief om de hele site, dus de eigendommen van beide partners, in één project voor te dragen. De timing van het project was niet toevallig, want de Vlaamse leegstandstaks was geactiveerd voor het bpost-gebouw.

Het bpost-gedeelte van de site kende van oudsher bedrijfsactiviteit. De eerste nijverheid op het terrein was een ijzergieterij. In 1992 werd een vergunning afgeleverd voor een postsorteercentrum inclusief een postkantoor. Vanaf 2010 doofden de activiteiten op het terrein stelselmatig uit door opeenvolgende bedrijfsbeslissingen van bpost.

Voor het stadsbestuur was het heel belangrijk dat er op deze locatie geen monofunctionele woonontwikkeling zou komen, hoewel ze volgens het gewestplan in woongebied ligt. Naast de historische economische functie speelde daarbij ook de gunstige ligging op het vlak van mobiliteit een rol, met onder meer de nabijheid

van het kanaal. Omdat de vestiging echter op de grens van een dichtbebouwde wijk ligt, verbonden de partners zich ertoe de buurtbewoners vanaf het begin te betrekken bij de herinvulling.

Tijdens het traject werkten de stad Turnhout en bpost samen met consultancybureaus Miss Miyagi en Buur, beide aangesteld in het kader van het begeleidingstraject 'Van leegstand naar verweven werklocaties'. Ze inspireerden met ontwerpend onderzoek, begeleidden de initiatiefnemers via scenarioanalyse en ondersteunden het onderzoek betreffende financiële haalbaarheid. Zij zorgden er bovendien via de upstream-methode voor dat de buurtbewoners aan het begin van het traject de kans kregen om input te geven. Later in het traject werd de buurt opnieuw aangesproken, met name bij de voorstelling van de mogelijke scenario's en toen de mobiliteitssituatie moest worden aangepast door de herinvulling van de site. Het traject liep goed, want het leegstaande pand heeft sinds 2021 een nieuwe functie.

Herinvulling

De uiteindelijke bestemming is een succes, met een interessante toevoeging voor het aanbod in de stad. De bvba Gustaaf Klimt huurt zowel het perceel als het gebouw van bpost en heeft daarvoor een handelshuurovereenkomst met voorkooprecht afgesloten. In het bestaande gebouw openden de zaakvoerders een boulderhal met horeca. 'Boulderen' is een klimdiscipline waarbij een parcours wordt afgelegd op een wand van maximaal 4,5 meter hoog, zonder touwen maar met valmatten. Liefhebbers uit de regio kunnen hun sport voortaan dicht bij huis uitoefenen. In een tweede fase gaat Gustaaf Klimt op zoek naar partners, zodat ook andere zaken een plaats kunnen vinden in het gebouw of op de site. De nabijheid van het kanaal doet bijvoorbeeld nadenken over recreatieve en toeristische economie.

De troeven voor de stad zijn duidelijk. De bestemming is gemakkelijk verweefbaar. Hoewel de eigenlijke activiteit sportief is, maakt het commerciële karakter van de bvba de verankering economisch van aard. De bestemming is buurtgericht en houdt rekening met de vragen en noden van de buurt. Buurtbewoners kunnen bijvoorbeeld in het gebouw vergaderen of bijeenkomen en ondervinden er dus voordelen van. Hinder is er dan weer nauwelijks. Er wordt nog bekeken of een formeel recht van doorgang mogelijk is voor aangrenzende tuinen.

De activiteit heeft een regionale en zelfs landelijke uitstraling. Er zijn weinig boulderhallen in Vlaanderen, en Gustaaf Klimt biedt ook openluchtboulderparcoursen aan.

Economische invulling verder garanderen

De stad wil anticiperen op een mogelijke toekomstige herontwikkeling en legde een aantal stedenbouwkundige en andere vereisten vast voor een ruimtelijk (her)ontwikkelingsproject. De stad en bpost wensen hun percelen aan elkaar te verbinden omdat dit voor beide partijen voordelen heeft. Dit engagement wordt vertaald in een officiële intentieverklaring. De stad Turnhout maakt nu samen met bpost een intentieovereenkomst. Zowel de randvoorwaarden als de intentieverklaring zijn onder voorbehoud van een goedkeuring door de gemeen-

Verweven als het kan, scheiden alleen als het moet, zo luidt al een tijdje het nieuwe credo voor de inplanting van economische functies. Door de ruimteschaarste en de vele uitdagingen op het vlak van klimaat, mobiliteit enzovoort is het bewustzijn gegroeid over de noodzaak om economische activiteiten niet automatisch weg te stoppen op een bedrijventerrein en over de mogelijkheden die dat kan opleveren. Heel wat vormen van bedrijvigheid, inclusief bepaalde productieactiviteiten, kunnen immers een plekje vinden in een gemengde bebouwde omgeving. Meer zelfs, een dergelijke verweving kan bijdragen aan een gezonde mix in kernen en woonomgevingen.

Toch is het allesbehalve evident om die theorie ook om te zetten in de praktijk, vanwege de bekende kwestie van wetten en praktische bezwaren. Daarom lanceerden de VVSG, het Kenniscentrum Vlaamse Steden en het Agentschap Innoveren en Ondernemen in 2018 een eerste oproep aan steden om deel te nemen aan een begeleidingstraject 'Van leegstand naar verweven werklocaties'. De resultaten van de trajecten in Aalst, Gent, Kortrijk, Mechelen en Turnhout werden, samen met het conceptuele kader en het toegepaste instrumentarium, op 27 januari toegelicht op een studiedag. Het eindrapport en de ontwikkelde toolbox vind je via vvsG.be/toolbox-verweving.

Ondertussen is er ook een tweede verwevingstraject gestart, deze keer met tien steden en gemeenten. De ervaringen, lessen en instrumenten die voortvloeien uit deze aanvullende cases zullen geïntegreerd worden in dezelfde instrumentenkoffer.

Verder zijn er ook verschillende verweefcoaches – met een subsidie van VLAIO – aan de slag in Gent, in en rond Kortrijk, Sint-Truiden, Turnhout en Vilvoorde. Terwijl de eerste twee verwevingstrajecten zich toespitsen op economische herinvulling van leegstaande bedrijfssites, gaan de verweefcoaches in de eerste plaats als facilitator en bruggenbouwer aan de slag met bedrijven die vandaag nog operationeel zijn in een verweven locatie.

Tot slot verwijzen we nog graag naar de verschillende ruimtelijk-economische onderzoeken die gevoerd worden in opdracht van en door het Departement Omgeving. Ook hier is de achterliggende doelstelling om voor elk type bedrijf de geschikteste locatie te kunnen vinden, op bedrijventerreinen, maar waar het kan in een verweven setting.

vvsG.be/toolbox-verweving

teraad. De randvoorwaarden omvatten onder andere: een maximum van 60% woonfunctie op de volledige site, focus op activiteiten als ateliers, ambachten, kmo-units, nieuwe economieën (geen detailhandel en monofunctionele kantoorontwikkeling), voldoende aandacht voor ruimtelijke inpasbaarheid (met voorwaarden voor bouwvolumes, oog voor beeldkwaliteit), behoud van het buurtpark, en aandacht voor de buurt en buurtinbedding. —

NELE JANSEN

beleidsadviseur ondernemen en werk, stad Turnhout

website stad Turnhout
of via nele.jansen@turnhout.be.

Akim Chouidem

Elke dag is anders

Akim Chouidem (32) leidt in Wervik al vier jaar afwisselend met zijn directe collega's van de Vrijetijdsdienst de markten en kermissen in goede banen, maar daarnaast doet hij nog zoveel meer.

Met een bachelor communicatiemanagement werkt Akim Chouidem als technisch administratief medewerker voor de dienst Vrije Tijd. 'Dat is een algemene dienst, met sport, cultuur, erfgoed en feestelijkheden. Ik werk in al deze diensten, van de ticketverkoop tot het maken van een powerpoint of mee aanzitten bij een vergadering voor een evenement. Het is een breed pakket, elke dag is anders en dat maakt dit werk zo prettig. De markten maken een groot deel van mijn werk uit.' In Wervik zijn er elke vrijdag twee markten, een grote met zo'n veertig kramen in het centrum en een kleintje met vier kramen in Geluwe. 'Dit werk valt onder feestelijkheden net als de kermissen, zoals de Lentekermis. Ik bied ondersteuning aan.' Kermis en centrummarkt zijn zopas voor twee jaar van het grote plein

STEFAN DE WICKERE

- Akim Chouidem
- Marktplaatser en technisch administratief medewerker bij de dienst Vrije Tijd in Wervik
- Deelt een kantoor met vijf andere mensen, naast nog een technisch administratief medewerker is er ook het diensthoofd Evenementen en Markten, daarnaast de Jeugddienst, de Sportdienst en de persoon die instaat voor reservatie van de zalen
- Hij zit helemaal op zijn plaats

verhuisd omdat het plein opnieuw wordt aangelegd. 'Marktkramers verhuizen niet graag,' zegt Akim Chouidem.

'We zijn met drie collega's die om de beurt op vrijdagmorgen om zes uur de marktkramers ontvangen. Dat contact is heel fijn. Je hebt de vaste kramers, die per kwartaal een abonnement betalen, en de kramers die op eigen risico komen. Wie van hen het eerst komt, krijgt als eerste een plaats. Bij hen moet ik ook op de dag zelf het standgeld ontvangen. We hebben nu door onze grote verhuizing minder plaats voor hen.'

Naast de ontvangst en een vriendelijk praatje komt er ook veel administratie aan te pas. Er zijn de nieuwe abonnementen en de marktkramers die stoppen, sommige marktkramers willen een paar meter bij. Dit neemt allemaal veel

tijd in beslag. En er is nog een derde luik: 'Vooral in de zomer is dat de ambulante handel, zeg maar de foodtrucks voor op bepaalde evenementen.'

Akim Chouidem staat op vrijdagmorgen nooit met tegenzin om zes uur op de markt: 'Die marktkramers ontvangen je graag. Ze zijn het gewend om met mensen te praten. Dat is echt heel fijn. We hebben een collega die van werk is veranderd en dat warme contact met de markt mist. Als we haar nodig hebben, kunnen we altijd op haar rekenen.' De marktplaatser heeft een sleutel op zak voor het openen van de elektriciteitskastjes, maar meestal zorgt de technische dienst daarvoor, net zoals voor het opruimen na de markt. 'Die samenwerking loopt heel vlot.'

De tijden dat COVID-19 de samenleving in de ban hield, waren ook voor Akim Chouidem en zijn collega's hectisch, want toen moesten ze met vier mensen iedere vrijdag de entree controleren, de mensen tellen en de coronamaatregelen doen naleven. 'In de zomer was dat best leuk, maar wanneer het hard regent, dan is het wel minder om daar in je kaweetje en met je parapluutje te staan. Maar de sfeer tussen de collega's zat goed en iedereen deed mee.'

Op de markt is het aanbod groot. 'Maar nu missen we een bloemist. Dan vraag ik aan de andere kramers of ze niemand kennen. Maar tegenwoordig vinden marktkramers moeilijk opvolging.' Daarom vraagt hij zich af welke toekomst de markt nog heeft. 'Het is een spannende evolutie. Collega's die dit werk al tien jaar doen, hebben de markt toch zien verkleinen.' Veel hangt ook af van de werken aan het plein, denkt Akim Chouidem. 'In plaats van kasseien wordt het een groen evenementenplein waar mensen met rollators of in een rolstoel zich vlotter zullen kunnen voortbewegen.'

Dat geldt ook voor de kermissen die op hetzelfde plein plaatsvinden. Daar hebben de meeste attracties elk jaar de

zelfde standplaats, behalve in de blauwe zone, maar daarvoor moeten ze ook op voorhand reserveren. 'Omdat dit niet wekelijks gebeurt, heb je er minder contact mee.' De foorgasten komen met een caravan en hebben dus water, sanitair en elektriciteit nodig. Voor Akim Chouidem zijn de kermissen minder spannend dan de markten, hij beschouwt ze vooral als administratief werk. 'Maar ze brengen natuurlijk blijdschap in de stad. Tijdens corona hebben ze het zwaar te verduren gehad, maar tussen de twee lockdowns hebben we in de zomer van 2020 een van de eerste kermissen van West-Vlaanderen georganiseerd. De mensen konden een tijdslot reserveren en we waren daar de hele tijd met personeel om alles te controleren. Het was veel werk maar we hebben dat toch maar weer mooi gedaan.'

Daarnaast geniet Akim Chouidem enorm van zijn werk, als hij affiches mag opmaken. Dat ligt toch iets meer in de richting van zijn studie, al houdt hij vooral ook van de afwisseling in zijn werk. 'In de Vrijtijdsdienst sta je met beide voeten in het veld. Je moet weten wat er reilt en zeilt in de stad.'

Om het lijstje van zijn opdrachten compleet te maken: hij is ook nog elke morgen baliemedewerker. Hij verkoopt dan tickets voor het gemeenschapscentrum Forum, schrijft de mensen in voor activiteiten, hij leent het materiaal uit, overhandigt de badges voor de loopspite of verhuurt een zaal en regelt alles voor de Uitpas. 'Dat werk blijft belangrijk. Ik ben helemaal mee in het digitale verhaal, maar ik zie dat veel mensen dat niet zijn en dat het belangrijk is dat ze bij ons fysiek kunnen langskomen. Het is persoonlijker en we voeren een gewoon gesprek, zodat we tips kunnen geven. Dat is toch een groot voordeel op het digitale.' —

MARLIES VAN BOUWEL
redacteur Lokaal

agenda

ontdek meer
opleidingen op
www.vvsg.be/opleidingen

mei

Webinar Burgerparticipatie in tijden van COVID-19

Online 3 mei

Dit webinar staat in het teken van lokale veerkracht en aanpassingsvermogen: hoe pasten lokale besturen hun participatietrajecten aan om te kunnen blijven doorgaan tijdens een pandemie? Nemen we lessen mee voor in het post-covidtijdperk, of doen we het vooral liever zoals voordien? Een voorbereid participatie-ambtenaar is er twee waard, dat geldt zeker ook voor volgende maatschappelijke crisissen, van pandemieën tot overstromingen.
vvsg.be/opleidingen

Digitale themababbel

Palliatieve zorg, vroegtijdige zorgplanning en levenseinde

Online 3 mei

Vragen over vroegtijdige zorgplanning of levenseindebeslissingen bij thuiswonende ouderen? Samen met Palliatieve Zorg Vlaanderen maken we je wegwijs in de huidige regelgeving en de bestaande netwerken voor gericht advies en ondersteuning. We zorgen voor evenwicht tussen theorie (wetgeving, richtlijnen) en praktijk (ondersteunende tools en praktische tips).
vvsg.be/opleidingen

Webinar Lokaal mondiaal beleid voor beginners

Online 5 mei

Ben je onlangs gestart als mondiaal ambtenaar of mandataris? Of kun je wel een opfrissing gebruiken van wat lokaal mondiaal beleid is? In dit webinar illustreren we de theorie over lokaal mondiaal beleid met praktijkvoorbeelden van het gemeentebestuur van Mol.
vvsg.be/opleidingen

KO-Piloot Coachen van onthaalouders, de kneepjes van het vak

Antwerpen 10 mei *

Tijdens deze opleiding ontdek je de essentie van coachen, maak je kennis met enkele tools, oefen je je coachende vaardigheden en vind je inspiratie bij collega's. We blijven dicht bij de werkvloer, maar gaan toch tot de kern. Zonder veel theorie nemen we je mee in de basics van oplossingsgericht coachen.
vvsg.be/opleidingen

Labo Ouderenbeleid

Gent en Leuven start 10 mei *

Tijdens het Labo Ouderenbeleid staat uitwisseling centraal. Het zijn interactieve sessies waar we complementaire inzichten over gedeelde uitdagingen opdoen en samen zoeken naar verbindende oplossingen. Het Labo Ouderenbeleid is een initiatief van de VVSG, de Vlaamse Ouderenraad en de Vrije Universiteit Brussel (VUB).
vvsg.be/opleidingen

STERK GEZIEën:

vorming en webinars lokale aanpak kinderarmoede
Leuven, Brugge, Sint-Niklaas en Hasselt 10-19 mei

Twee lokale besturen stellen hun beleid voor kinderarmoedebestrijding voor. Samen met de deelnemers ontleden we het. Wat betekent dit voor jouw lokale context? Voor welke uitdagingen staan we? Wat kunnen we leren van elkaar?
vvsg.be/opleidingen

Bekijk daarnaast de webinars over dit thema via www.vvsg.be/webinar-kinderarmoede

Startersdag centrumleiders CDV

Brussel 12 mei

Pas aan de slag als centrumleider in een centrum voor dagverzorging? Maak kennis met de belangrijkste regelgeving uit het woonzorgdecreet en met begrippen in verband met financiering. De ideale basis voor jouw engagement in onze regionale ondersteuningspunten en een perfect netwerkmoment.
vvsg.be/opleidingen

Opleiding BeRAI Screener: Sociaal supplement

Gent 12 mei *

Vanaf 1 juni moeten alle diensten gezinszorg het sociaal supplement gebruiken ter vervanging van het BEL-gegevenscliëntensysteem als deel van het verplichte sociaal onderzoek bij cliënten. Met deze opleiding van Netwerk Thuiszorg ben je zo gelanceerd met dit nieuwe instrument.
vvsg.be/opleidingen

Regionale overlegmomenten lokaal mondiaal beleid

Online 10 mei Oost-Vlaanderen *

Ben je benieuwd naar hoe andere mondiale ambtenaren en mandatarissen in je regio omgaan met bepaalde aspecten en uitdagingen van hun mondiale werking? Of wil je het aanbod lokaal mondiaal beleid van je provincie, 11.11.11, Fair Trade-gemeenten en de VVSG leren kennen? Neem dan deel aan het regionaal overlegmoment in jouw provincie!
vvsg.be/opleidingen

Webinar en koffiebar: een wolkje HR 'Leidinggeven op afstand'

Online 13 mei *

Samen met HR-experte Ann

Moreels hebben we 7 interactieve boostwebinars uitgewerkt om een impactrijk en actueel thema te exploreren. Leidinggeven op afstand, zelfzorg, modern timemanagement, aantrekkelijk werkgeverschap en coachen van peers zijn er enkele van.
vvsg.be/opleidingen

Meer vissen in de vijver: Hot or not? Imago en profilering als aantrekkelijke werkgever

Online 13 mei *

Een wachtlijst hebben met kandidaten die bij jou in het woonzorgcentrum willen komen werken? WZC Zuiderlicht licht toe hoe je ervoor zorgt dat je als aantrekkelijke werkgever bekend staat in je regio, zodat sollicitanten sneller de weg vinden naar jou. Ontdek de andere sessies, zoals rekruteren via sociale media, op onze website.
vvsg.be/opleidingen

Efficiënt intern taalbeleid binnen mijn lokaal bestuur

Antwerpen 17 mei

Taalbeleid is een belangrijke hefboom om inclusief personeelsbeleid te voeren. Met behulp van een intern taalbeleid kun je taaldrempels voor anderstalige medewerkers wegwerken en extra oefenkansen op de werkvloer stimuleren. Met deze interactieve workshop versterk je het taalbeleid binnen je bestuur en zet je taalcoaching op de werkvloer op de beleidsagenda.
vvsg.be/opleidingen

Integer leidinggeven

Brussel start 17 mei en 27 juni

In deze tweedaagse opleiding scherpen leidinggevendenden hun kennis en vaardigheden aan met betrekking tot alle facetten van

Op zoek naar nieuwe collega's?

De VVSG biedt verschillende tariefformules aan voor de plaatsing van vacatures, zoals een gezamenlijke formule met Poolstok.

het managen van integriteit. Het morele leerproces in de organisatie, het opstellen van regels, het voorkomen van integriteitschendingen enzovoort.
vvsg.be/opleidingen

Werving en selectie: Vis eens uit een andere vijver Gentbrugge 24 mei

Een diverse en inclusieve werkvloer doet bedrijven excelleren. In deze workshop werk je samen met nieuwkomers en ervaar je wat inclusief werken écht betekent. Na afloop beschik je over concrete, direct toepasbare tips & tricks om je wervingsprocessen en werkvloer inclusiever en diverser te maken.
vvsg.be/opleidingen

Fietsexcursie F7 Gent-Deinze 30 mei

Tijdens deze excursie van Fietsberaad Vlaanderen neem je rustig de tijd om de geheimen van de F7 te ontdekken: de fietssnelweg die je zonder oponthoud van Gent naar Deinze brengt. We fietsen langs verschillende interessante plekken zoals de Parkbosbruggen in Gent, de fietsstraat in De Pinte, de fietstunnel in Astene en het station van Deinze.
vvsg.be/opleidingen

Berekenen gebruikersbijdrage voor gezinszorg Brussel 31 mei

Een essentieel onderdeel van het sociaal onderzoek en het opmaken van een dossier gezinszorg is de berekening van de gebruikersbijdrage. Stoot je bij de berekening soms op situaties die je niet in de regelgeving terugvindt? Wij tonen je hoe je efficiënt en correct informatie verzamelt en de gebruikersbijdrage berekent.
vvsg.be/opleidingen

* [meer datums/locaties/thema's online](#)

03 mei 2022

- LEIEDAL**
Projectmanager publieke projectontwikkeling
- LOKAAL BESTUUR NINOVE**
Specialist ruimtelijke ordening

04 mei 2022

- STAD WAREGEM**
- Ingenieur publiek domein
- Diensthoofd interne werking stedelijke werkplaats
- GEMEENTE OVERIJSE**
Diensthoofd kinderopvang en opvoedingsondersteuning

05 mei 2022

- GEMEENTE EVERGEM**
Technisch coördinator
- STAD LEUVEN**
Twee aankopers

06 mei 2022

- FORMAAT**
Directeur
- GEMEENTE KNOKKE-HEIST**
- Electricien feestelijkheden
- Schrijnwerker
- LEIEDAL**
- Applicatiebeheerder
- Data engineer
- OCMW KORTENBERG**
- Maatschappelijk werker sociale dienst
- Projectwerker preventie
- GEMEENTE KORTENBERG**
- Celhoofd ICT
- ICT-deskundige
- GEMEENTE BERLAAR**
Adviseur openbare werken

08 mei 2022

- STAD ROESELARE**
Interne consultant / projectmanager
- LOKAAL BESTUUR KUURNE**
Stafmedewerker
- GEMEENTE WEMMEL**
Deskundige onderwijs, flankerend onderwijs en kinderopvang
- LEEFMILIEU BRUSSEL**
Projectmanager - instrumenten voor de financiering van renovatie

09 mei 2022

- STAD AARSCHOT**
- Deskundige gebouwen
- Deskundige openbare werken, groen- en waterbeheer

11 mei 2022

- GEMEENTE KALMTHOUT**
Diensthoofd ICT
- VZW GEMEENTELIJKE KINDEROPVANG DILBEEK**
Coördinator kinderdagverblijven

12 mei 2022

- LOKAAL BESTUUR WAASMUNSTER**
Deskundige omgeving
- LOKAAL BESTUUR TEMSE**
Gebouwverantwoordelijke

13 mei 2022

- STAD DEINZE**
Twee deskundigen gebouwenbeheer

14 mei 2022

- C-SMART**
Consultant gegevensbescherming (DPO) voor regio West-Vlaanderen

15 mei 2022

- IGEMO**
Intergemeentelijk handhaver ruimtelijke ordening en milieu
- GEMEENTE ZANDHOVEN**
Communicatieambtenaar
- LEEFMILIEU BRUSSEL**
Projectcoördinator met expertise op het gebied van economische analyse

AUDIO

- Auditor - consultant

19 mei 2022

- VENECO**
- Office manager
- Adviseur vergunningen | Ruimtelijk planner
- Parkmanager bedrijventerreinen
- Adviseur wonen en energie
- Stafmedewerker wonen

22 mei 2022

- KENNISCENTRUM VLAAMSE STEDEN**
Medewerker administratie, organisatie en communicatie

ELK ZIJN HUIS

- Directeur

17 juni 2022

- FARYS**
Expert hemelwater- en droogteplannen

www.vvsg.be/vacatures en/of
www.vvsg.be/kennisitem/vvsg/jouw-vacature-in-de-vvsg-media

INLEVERING VACATURES
 Lokaal 6 (juni) - 6 mei
 Lokaal 7&8 (juli-agustus) - 10 juni
 Lokaal 9 (september) - 19 augustus

Uw vacatures in Lokaal en onze online media:
INFORMATIE
vacatures@vvsg.be

In zijn maandelijkse column geeft prof. dr. Filip De Rynck zijn persoonlijke mening.

Kritische massa

De steeds Dikkere Van Dale omschrijft een 'dooddoener' als een machtspreuk. Het is 'een algemeen gezegde dat niets bewijst, doch waarop moeilijk dadelijk een afdoend antwoord te geven is'. In het interview met collega Reynaert duikt de kampioen der dooddoeners op in het debat over fusies van gemeenten: 'de kloof tussen burger en politiek wordt bovendien groter' (p. 16). Dat ene dodelijke zinnetje staat bol van de suggestieve retoriek. Er is een kloof (1); de betekenis van 'de kloof' is helder (2); het is zeker (3) dat fusie die kloof groter maakt (4).

Politicologen gebruiken het woord kloof nooit in onderzoek. Het suggereert wel van alles maar heeft geen onderzoekbare betekenis. De burger bestaat al niet, er zijn veel soorten burgers en dus veel soorten politieke houdingen. Gaat het om afstand? Maar wat betekent afstand, nu door sociale media elke politicus helaas dag en nacht bereikbaar is? Misschien hebben we nood aan meer afstand en minder hitsige politieke koortsigheid?

'Vertrouwen' komt wellicht meest in de buurt maar is evenzeer een glibberig begrip. Wat betekent vertrouwen in 'politiek'? Het vertrouwen in democratie is hoog, in partijpolitiek zeer laag, in sterke burgemeesters weer hoger en in de brandweer, zorg en onderwijs nog veel hoger. Allemaal vormen van politiek. Uit onderzoek weten we dat vertrouwen op en neer gaat. Ook soms op dus en niet alleen naar beneden. Vertrouwen is een werkwoord en goed bestuur kan leiden tot meer vertrouwen, ook na een fusie. Vertrouwen staat los van de schaal. In Leuven en Mechelen, toch grootschalig bestuur (naar Vlaamse normen), is het vertrouwen in het lokale bestuur hoog, maar ongetwijfeld niet bij alle burgers. Burgemeesters die in opspraak komen door een schandaal met immobiliën in een kleine gemeente: het vertrouwen in lokale politiek daalt daar meteen.

Kleiner is nabijer en dus democratischer, zo klinkt de retoriek. Als dat zo is, dan moeten Franse lokale besturen met honderd inwoners het walhalla van de democratie zijn. Democratie is dan gelijk aan fysieke aanspreekbaarheid van lokale politici. Dat valt in veel kleine Vlaamse gemeenten met grote verkavelingen overigens flink tegen: veel inwijkelingen hebben geen band met de gemeente. En de agenda's van stedelijke politici en stedelijke ambtenaren staan zeven dagen op zeven vol met contacten met burgers van allerlei soort.

Wat betekent nabijheid voor de inhoud van democratie? Dient nabijheid het persoonlijke dienstbetoon en is dat dan democratische winst? Politici kunnen nabij zijn maar in hun autoritaire beslissingen ver van burgers af staan. Dient nabijheid het vertrouwen, als het lokale bestuur niet over middelen beschikt om met nabijheid iets

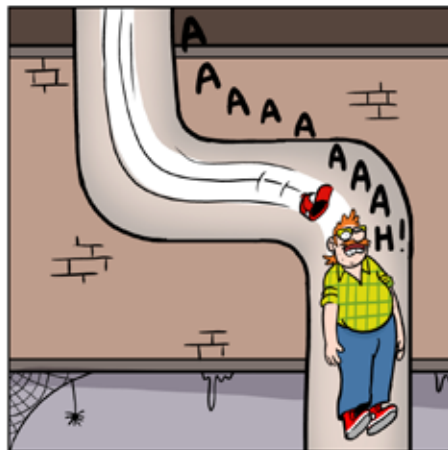
te doen? Alleen lokale besturen die voor het dagelijks leven van burgers het democratische verschil kunnen maken, komen dicht bij burgers.

Groter is dus minder democratisch, klinkt het. Dan moeten Gent en Antwerpen zowat dictaturen zijn. Ook democratie dekt vele ladingen. Voor mij vergt democratie een kritische massa. Democratie is een nooit eindigend debat over een massa zaken die ertoe doen. Democratie is discussie, overleg en conflict tussen mensen van allerlei slag en soort, over keuzes die ingrijpen in het dagelijkse leven. Democratie vergt daarom een zekere massa: van mensen, van veel soorten middenveldorganisaties, van bedrijven. Een kritische massa: met ideeën en voorstellen voor acties, kritisch door spraak en tegenspraak rond politici en ambtenaren, die ingebed zijn in die dynamiek en in permanente democratische debatten (fysiek of virtueel), in buurt, wijk en stad, tussen veel verschillende mensen met botsende en gelijklopende belangen. Die kritische massa vergt schaal en die vinden we bij uitstek in onze grotere en kleinere steden. Daarom is democratie stedelijk en vergt democratie stedelijkheid. En daarom is bijvoorbeeld Gent veel democratischer dan bijvoorbeeld Alveringem.

In al onze lokale besturen, klein en groot, vreten de structurele mankementen van de lokale democratie aan het vertrouwen in lokale politiek: wegwijnende lokale partijen, te veel partijpolitiek gedoe; veel te veel politici en dus te veel dagjespolitiek; te veel macht bij het college; een marginale rol voor gemeenteraadsleden; nauwelijks nog een kritische lokale pers (p. 34). Fusie alleen zal deze hypotheke niet lichten maar een grotere schaal, op stedelijke maat, is wel nodig om met professionaliteit en kwaliteit te werken aan meer participatieve democratie. Daarvoor is zoveel mogelijk burgers met de voornaam kennen niet meer voldoende. Het volstaat niet meer om mensen joviaal op de schouders te slaan. Alleen maar nabij zijn is niet meer genoeg. Een participatieve democratie is een werkwoord: het is niet even doen alsof, niet even spelen met mensen. Steeds meer deskundige burgers, steeds meer assertieve en steeds meer diverse burgers verwachten kwaliteit, bijvoorbeeld bij de inzet van gelote burgerpanels of bij het gebruik van burgerbudgetten. Amateurstisch geklungel met deze instrumenten doet het vertrouwen dalen.

Eindelijk staan fusies op de publieke en politieke agenda in Vlaanderen. Een levendig debat voeden we niet met dooddoeners. Ook de kwaliteit van de discussie over fusies is aan opschaling toe. —

FILIP DE RYNCK
columnist van Lokaal

ONLINE SOCIALE MEDIA LEREN

Someflex

**JOUW HOUVAST IN DE VOORTDUREND
VERANDERENDE WERELD VAN SOCIALE MEDIA.**

- ✓ +1400 KORTE VIDEOLESSEN
- ✓ ONLINE EXPERTSESSIES
- ✓ Q&A-SESSIES
- ✓ INSPIRATIE
- ✓ WEKELIJKS NIEUWSOVERZICHT
- ✓ DAGELIJKSE LEERPRIKKELS
- ✓ ONLINE COMMUNITY
- ✓ ERVARINGSUITWISSELING

1 MAAND BONUS VVSG-LEDENVOORDEEL

MEER INFO: WWW.SOMEFLEX.BE/VVSG

GELDIG T.E.M. 15/06/22

AL MÉÉR DAN 60 VVSG-LEDEN LEREN BIJ IN SOMEFLEX